

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת שמיני תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

אם של עיר עירבה וקניס דקין, וזאת קנה וסוף דקרא, קנה קניס עיר עירבה דקה לרחמי, לטבול של לשם גירות: וכן הוא אמר 'וב' שהשבע מתוקה מעטו קרוי רחמי: לשון מיתר.
במפרש ואיל, שהיו ממחות בקנה העליון של צדיק דאמר מר, שבי שרביט הוקב דאשרוש במסכת מנחה: בשני רשעים, דעג מלך הניסן במסכת ברכות בחתלה פרק היראה
שרבבנה, לשון דאישרמובי שראשון עמו שכיה, והאי את לשון עמי, כמו לא שלח יעקב את אהרן וכליתו מזה נער, גדול משמע בעל מום, והוא ידו ופסל בקול לעבודת השמי: ואין
אתר נופל, לאור, שאותו היום בטלו בנותם, וכי אמרו אליכם, העובדי מכבים דרשו כחומתו אל האבות והמצפצפים והמזוינים, נקרא לך לשון גנאי, שהם מצפצפים בענין המזוינים
כיוצא בו, ומציאי קול בנרננס, וזאת הוסיף

בשבילי נמלחם מלכם, תימה אירבה 1
בשבילו נגזרו הגזירות שראו 2
אצטעניו פרטיה פתח לו לומר הוא היה הראשון 3
המושקף לאור וגויה ראשונה אם כן הוא המתקן 4
אותו לא בשבילו היה לא משום וזלזם בו 5
דרך אנשים להלחם: 6
טרח

את התבה בתוך הסוף' פיון דהו דקא בעת לאצולי למשה, אמרו לה, בבידתנו, מנהגו
של עולם מלך בשר ודם גזר גזירה, אם כל העולם כפולו אין מקיימין אותה, בניו ובני
ביתו מקיימין אותה, ואם עוברת על גזירת אבי, בא גבריאל והכבן בקרקעו, ותשלח לה
אמנתה ומתקחה' רבי יהודה רבי נחמיה, חד אמר דהו יחד אמר שפחתה, מאן דאמר דהו,
דכתיב 'אמנתה', ומאן דאמר שפחתה, מדאלי כתיב דהו, ולמאן דאמר שפחתה, הא אמרת
בא גבריאל והכבן בקרקעו, דשייר לה דרא, דלאו אורחא דבת מלכא למקם לחודה, ולמאן
דאמר דהו, לכתוב דהו, הא קא משמע לן דאישרתרב אישרתרובי, דאמר מר, וכן אמר
מוציא באמנתה של בת פרעה וכן אמר מוציא בשני רשעים, דכתיב 'שני רשעים שפרת'
ואמר ריש לקיש אל תיקרי שפרת אלא שרובבתה, 'ותפתח ותראה את הילד' ותרא מופיעו
ליה, אמר רבי יוסי ברבי חנינאי, שאתה שכינה עמו, 'והנה נער בכה' קרי ליה 'ילד' וקרי
ליה 'נער', תנא, הוא ילד וקולו כנער, דברי רבי יהודה, אמר לו רבי נחמיה, אם כן עשיתו
למשה רבינו בעל מום, אלא מלמד שעשיתו לו אמו חופת געורים כתיבה, אמרה, שמה לא
אופה לחופתו, 'ותחמלו עליו ותאמר מילדי העברים זה' מאן דרעה, אמר רבי יוסי ברבי חנינאי,
שאתה אותו מהול, 'זה' אמר רבי יוחנן, מלמד שמתנבא שאלא מדעתה, 'זה' נופל ואין אחר
נופל, ותינו דאמר רבי אלעזר, מאי דכתיב 'וכי יאמרו אליכם דרשו אל האבות אל הדיענים
המצפצפים ותמהונו', צופין ואינם יודעין מה צופין, מהינים ואינן יודעים מה מהינים, ראו
שמושעין של ישראל כפיס הוא לוקח, עמרו וגזרו 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו', פיון
דשדויה למשה אמרו, תו לא חיונין פי ההוא סימנא, כפולו לגזירתיהו, והם אינן יודעין שעל
מי מריבה הוא לוקח, דאמר רבי חמא ברבי חנינאי, מאי דכתיב 'הקוה מי מריבה אשר רבו',
הקוה' שראו איצטעניו פרעה וטעו, ותינו דקאמר משה שש מאות אלה רגלו וגו', אמר להן
משה לישראל בשבילי, נצלחם כולכם, רבי חנינאי בר פפא אמר, אותו היום עשירין ואחד
בניסין יהוה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, מי שעתיד לומר
שיריה על הים ביום זה ילקח ביום זה, רבי אחא בר חנינאי אמר, אותו היום שישם בסיון יהוה,
אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, מי שעתיד לקבל תורה מר
מי ביום זה, ילקח ביום זה, בשלמא למאן דאמר בששה בסיון, משפחת לה ג' דרוי, דאמר
מרי, בשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד משה, ובשבעה באדר ועד ששה בסיון תלחא
דרחי, אלא למאן דאמר בששירין ואחד בניסין, הכי משפחת לה, אותה שנה מעוברת היתה,
רבונו של ראשון ורבונו של אחרון ואמנעו כלם, 'ותאמר אחותי אל בת פרעה האלך בקראתי
לך אשה מינסת מן העברית' ומאי שנא מעבריות, מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצוריות
פולן ולא ינס, אמר, פה שעתידי לדבר עם השכינה, וינן דכר טמא, ותינו דכתיב 'את מי
זורה דעה וגו'', למי זורה דעה ולמי בין שמועה, למגולי מחלב ולעתיקי משדים, 'ותאמר לה בת פרעה לכו וגו'' אמר רבי אלעזר,
מלמד שהלקה בורות פעלמה, רבי שמואל בר נחמני אמר, 'העלמה' שהעלימה את דבריה, 'ותאמר לה בת פרעה היליכי את
הילד הזה' אמר רבי חמא ברבי חנינאי, מתנבאה, ואינה יודעת מה מתנבאה, 'היליכי' הא שליכי, 'ואני אתן את שברך' אמר רבי
חמא ברבי חנינאי, לא דיין לצדיקים שפחזרוי להן אבידתהן, אלא שזותנין להן שברך, 'ותפח מרים הנביאה אחות אהרן וגו', אחות
אהרן ולא אחות משה, אמר רב עמרם אמר רב, ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב, מלמד שהיתה מתנבאה בשתי אחות אהרן,
ואמרת

אמר רבי אלעזר,
מלמד שהלקה בורות פעלמה, רבי שמואל בר נחמני אמר, 'העלמה' שהעלימה את דבריה, 'ותאמר לה בת פרעה היליכי את
הילד הזה' אמר רבי חמא ברבי חנינאי, מתנבאה, ואינה יודעת מה מתנבאה, 'היליכי' הא שליכי, 'ואני אתן את שברך' אמר רבי
חמא ברבי חנינאי, לא דיין לצדיקים שפחזרוי להן אבידתהן, אלא שזותנין להן שברך, 'ותפח מרים הנביאה אחות אהרן וגו', אחות
אהרן ולא אחות משה, אמר רב עמרם אמר רב, ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב, מלמד שהיתה מתנבאה בשתי אחות אהרן,
ואמרת

1 סרח בת אשר נשתיידיה מאותו דרוו. תימה וחלא מכיר יראו בן מנשה גולדו בימי יעקב
2 ודוו מבאי הארץ למה לא שאלם משה דחם ודח מנבי בניו של יוסף י"ל שסוד
3 הגאולה נוסר לסרח כדאייתא בפרקי א"ר (פק מח) וביון שבא משה הלכו וקני ישראל אצלה
4 לפי שכבר נכשלו על ידי בני אפרים שיצאו שלשים שנה לפני הקץ ונמלכו עתה בה אמרה
5 לדם מה לשון אמר לכם הנושעיה חל אמרו לה
6 פקוד פקודתי אמרה להו"א כי חזיתא לך לך הדף
7 גם משה אצלה. מתוספת רב:
סמלין

באותיהו. ובין שהמליהו ליאור, עמד אביה ומפחה על ראשה, אמר לה, בתי היכן נבואתיך,
והיני דכתיב 'ותחצב אחוה מרחק לדעה מה עשה לו', לדע מה יהא בסוף נבואתה: יוסף
וכה וכו': מאי ש'נא מעיקרא, דכתיב 'ועל יוסף לקבר את אביו ועלו אתו כל עבדי פרעה
וגו', ויהרר 'וכל בית יוסף ואחיו וביה אביו'. ומאי ש'נא לבסוף, דכתיב 'וישבו יוסף מצרמה
הוא ואחיו' ויהרר 'וכל העלום אתו לקבר את אביו'. אמר רבי יוחנן, בתחילה עד שלא ראו
בכבודו של ישראל, לא נהגו בהן כבוד. ולכופש שראו בכבודן, נהגו בהן כבוד, דכתיב 'ויבאו
עד גר דתא אמר' וכי גורן יש לו לאמר, אמר רבי אבהו, מלמד שהקפידו פתרים לארזו של
יעקב, בגורן זה שמקפידים לו אהר, ושכאפ בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה, תנא, מלם
למחמקהו באו, בין שראו פתרו של יוסף מלוי באהונו של יעקב, נמלו פולן פתרוהו ותלאום
בארזו של יעקב תנא, שלשים וששה פתרים נתלו בארזו של יעקב. 'ויספרו שם מספר
גדול' וכבר מאד' תנא, אפילו סוסים ואפילו חמורים (מאילו מאילו), בין שהגיעו למערת
המכפלה, אחא עשו, קא מעשב. אמר להו 'ממרא קרית הארבע הוא חרבו', ואמר רבי
יעקב 'קרית ארבע', ארבע וגו'תו, הוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולא. איהו,
בביתו, פשיטותא מי ובניו. אמרו ליה, אין דכתיב 'ב'קברו אשר כריתו ל' ואמר רבי יוחנן
משום רבי שמעון בן יוחנן, אין פירה אלא לשון ככירה, שבן בכרבי הם קורין למכירה
'כירה'. אמר להו, הכו לי אינרתא. אמרו ליה, אינרתא פארעא דמצרים הוא. ומאן ניזיל, ניזיל
נפתלי דקליל פי איילתא, דכתיב 'נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר', אמר רבי אבהו, אל
תקרי 'אמרי שפר' אלא אמרי ספר. הושים פריה דין, תמן תהו ונתקון ליה אדניה, אמר להו
מאי נאי, ואמרו ליה קא מעשב האי עד דהתי נפתלי מארעא דמצרים, אמר להו יעד דאתי
נפתלי מארעא דמצרים, יהא אבי אבא מוטל בבנין, שקל קולא. מתיהו ארשייה, נטר עיניה
ונפלו ארעא דיעקב. פתרוהו יעקב לעניה ואחיו, והיני דכתיב 'ישמע צדיק פי הוה יצאם,
פעמיו רחץ בדם הרשע'. באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה, דכתיב 'למה אשבל גם
שנכים יום אחד', ואף על גב דמתיתן לא ביום אחד הוא, קבורתן מיהא ביום אחד הוא.
ואי לא עסק ביה יוסף, אחיו לא הוה מעסקי ביה, והכתיב 'וישאו אותו בניו ארצה כנען'.
אמרו הניחו לו, כבודו פמלכים ותר מבהדייטות: מי לנו גדול מיוסף כו': תנו רבנן, בא
וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו, שקבל ישראל פולן נתעסקו בבניהו והוא נתעסק
במצות, ש'נאמר 'הכם כל יקח מצות וגו''. ובין תיה ידע משה רבינו היכן יוסף קבור, אמרו,
סרח בת אשר נשתיידיה מאותו דרוו, הלך משה אצלה, אמר לה, כלום את יודעת היכן
יוסף קבור, אמרה לו, ארזן של מתבת עשו לו מצרים, וקבעוהו בגילוח הנהר כדי שיתברכו
מיומו. הלא משה ועמד על שפת נילוס, אמר לו, יוסף יוסף, הניע היום שנשבעתן הקדוש
ברוך הוא שאני גואל אהכם, והניעה השבעה שהשבעת את ישראל. אם אתה כורא עצמך
מוטב, אם לאו, הרי אנו מנוקין משבעותיך, מיד, צף ארזו של יוסף, ואל תחמהו הלאך ברזל

1 מאי ש'נא מעיקרא, דאקדמניהו למצרים למצרים אמי יוסף, ומאי ש'נא לכסוף דכתיב הוא
2 ואינו והדר וכל העלום אתו וכו'. דרך לכסוף ארזו ולעשות מתן גרף ששקיתו לו אהר.
3 גרף של קוצים: שלשים וששה פתרים. י"ב נשיאים דישקנאל וכו' אלופים נמנו בעשו.
4 ואת כ"ה דין, תמן וקני נמנו ב פתרים. ואת קרד נמנה ב פעמים. שני קרדו את, דהו
5 מנבי אלפיו ואהר מנבי אלהימקה, ונמנו ל'ה חן
6 ובתרו של יוסף כ"ה קא מעשב. של יוסף
7 יקברוהו שם אמר, קרית ארבע שמה שמה אצלה
8 מוחות אלא ד ונות. הא דאיר יצחק לאו
9 מלכות דעשו היא אלא מ'קרא קאמר ליה למימר
10 טעמא דעמבוק, ודאי בן היה כדברי עשו
11 שאינה מוחות אלא ח' קברים: איהו. יעקב
12 קברה ללאה בירייה. בחלק הנושע ברכתי
13 וישקב כבדתי את לאה: ובניתי. כמספרת
14 הכבורה הני דונתי לבכורתי. ולא אטול פי
15 שנים אלא ממהה פשיטותא מי ובני. חלק
16 בחלק פשט לא כמפרה: אל א"ר. פשיטותן גרף
17 ונתה חלקי במערה זו לגמרי, שפר אמר אביט
18 בשעת מיתה אשר כריתו לי, ואני כירה אלא
19 לשון מכירה כמו אברה ל' בחמשה עשר חלק
20 (שפ' לו תבו אהר). דכתיב שפר מכרתי: יתן
21 אודייה. כבוד ארזו משמעו פאי האי. לקה
22 אינכם ארזו איתו: שקיל עינייה. שקיל, כמו
23 עלפי כבוד כלע מאביה בעברין והו ככו. ואי לא
24 איעסק ביה יוסף אחיו פי לא הני מעסקי ביה.
25 כלומר הלא הניחיהו ארזו ליוסף לטול לו את
26 השם לבדו של קבורת אביהם, ופי כרית מעליה
27 תעל לא חשן לו, ואת לא נתעסק בו הוא
28 לא הני עסקון בו, והכתיב וישאו אותו בניו,
29 אלאקא אף הם הני עסקון בכשאו וקברוהו.
30 ומסקא כתיב אהר קבר את אביו. תלה הכותב
31 בו שחאו היה עשר הנהר אהר. איתו אהר ביניה
32 הניחו לו להתעסק בו כנגד כלתו בביתו. ו
33 אביט במלך יותר מבהדייטות. שישפ מלך הוא:
34 נתעסקו בבניהו. דכתיב כדי שיתברכו בניו
35 תמיד לפי שאין ארץ מצרים שוקה ממי נשמים
36 אלא שקלה עשייה ואורים וחריצים מנילוט עד
37 סוף המדינה כמה פקדנות, ונילוט עולה ומסקה
38 ומתברך מומלא מותו ארזו מעיקמא
39 השדות, והיני דכתיב (ק"ק) וי ויהי אם לא
40 יעלה מלך מפרשות וכו' לא עליה: ויהי ויהי השמים
41 ואם משפת מצרים לא למעלה ולא תבא יקראו
42 ולא עליהם. ואין כתיב כאן הנשם אלא ולא
43 עליהם יהיה אותו נהר שחן שותין ממנו. ויתן
44 בן שחאל תהיה אל עליהם תוסק נילוס. ו
45 תאמר פסל הקרבן וגו'. תלמודי אל'ישע בתי
46 במלכים: והוא שאול. השאלוהו לו: תלמודי של
47 משה. ולא שלמד פסיו, אלא חרותו של משה
48 למדו אלהיה: ככריתם של מלכים בקבורת של
49 מלכים: ולשון וני הוא:

37 צף, ש'תרי כתיב 'ויהי האחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל אל המים וגו', ואתה ארזו והוא שאול ויאמר איש האלהים אנה נפל
38 ויראהו את המוקם ויקצב עין וישלך שמה ויצף הפרזל'. והלא דברים קל וחומר, ומה אל'ישע תלמידו של אליהו, ואל'הו תלמידו
39 של משה, צף ברזל מפניו. מפני משה רבנו, על אחת כמה וכמה. רבי נתן אומר, ככריתם של מלכים היה קבור, הלך משה ועמד
40 על קברתו של מלכים, אמר, יוסף, הניע עת שנשבעתן הקדוש ברוך הוא שאני גואל אהכם, והניעה שבעה שהשבעת את ישראל,
41 אם אתה כורא עצמך מוטב, ואם לאו, הרי אנו מנוקין משבעותיך, באותה שעה נודעו ארזו של יוסף, נמלו משה ותיבאו אצלו.
42 וכל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היה שני ארזות הללו, אחד של מת ואחד של שכינה, כהנלכן זה עם זה, והיו עוברין ושכון
43 אומרים, אם מוטב מוטבן של שני ארזות הללו. אמרו, אחד של מת ואחד של שכינה. וכי מה דרבו של מת להלך עם שכינה. אמרו,
ק"ס

1 קים זה מה שכתוב בזה. אנדה זו מפורשת במילתא בפרשת ויהי בשלח פרעה. כתיב בזה אנכי ובתיב בזה התחת אלהים אנכי. כתיב בזה לא יהיה לך בתיב בזה אלהים אני ירא.
2 לא משא - חי פרעה. וכבר את יום השבת - ועטב טבח והבן. ואין זה אלא יום השבת. וכן הוא אמר ותבינו את אשר יביאנו. וכן כל עשרת הדברות. לא משאני את אחיך בלבבך. לא
3 תקם לא תטר. וחי אחיך עמך. ואי לא אימקס ביה משה וכו'. כלומר היאך הניחו ישראל למשה להתעסק בו לבדו. וכי לא חשו לשבועה. ואם לא נתעסק בו משה לא היו הם מתעסקין.
4 התבינו וכו'. אלמא לאחר שפגטר משה בערבות מואב נתעסקו בזה ישראל והעבירום את הדרך. ותי לא ימי הוו מתעסקי ביה ישראל. לאחר שפגטר משה בניו מן זה הוו מתעסקי ביה.
5 והניחו הניחו בניו את שאר העם להתעסק בו
6 והתבינו בעיניכם ויהיו חסין לנחלה וגו'.
7 אלמא בתנאים קרודו דחביב היה עליהם
8 אמרו. בניו בעיניכם. הניחו לו שיתעסק בו כל
9 ישראל. כבודו בקרבים יותר כמבוססין. וישראל
10 אמרו בעיניכם בעוד משה קום. הניחו שיתעסק
11 בו משה לבדו. כבודו בגדולים יותר מבקטנים
12 משכב ונבחה. כדכתיב והיחלודו מעמק תרזון
13 ויבא שקמה. ושם היו רועין. וידוען איהם מקום.
14 והיא דכתיב (ס) ויאמר האיש נסעו מזה וגו'. כך
15 אמר לו. אהא אמר את אחי אנכי בבקש. שיש
16 מן האהרן הזאת ואין מוסיקין עמקן כאחין לה
17 כי שמעתי אמורים ללכה הנקש דחזת ודיקן
18 היאך לזמיתו את באא אצלנו. התיב איה ויחך
19 משה. ולא שאר העם. אף מורדין אותו מן הדרך.
20 מן השמים למתחיל ואינו נומר. אלא אם כן
21 נאנס כמשה שמת בעבר הדרך. ויירד ויחך.
22 שיחאו התחיל בהצלת חסין כשאמר מה צע
23 ולא נמר. וקרא יוסף עצמות בתיו. שאמר
24 והתלימם את עצמותי מזה ועבתי זה. שחורדי
25 אצננני פרעה מן הדרך. כשפרת את החלום
26 ויהי ולא ידעו להחיה. לעצמו. למשכב וכר מתוך
27 ופס. היום סרוס וימאן גא נבראל ומרסו
28 לא גרס ברב בשר. את בני מחלקותו. רב לכם
29 בני לוי. והתקף מדרקע עם הדריקים בחוט
30 השערה ונענש באותה מדה. רב יש לה. הניע
31 מלכותו של יחושע. ואין לה חלק מנוגעת
32 בתקרבתה. ר"א רב לה. אל חרבה בבקשה.
33 שלא יאמרו ורב כמה קשה שאינו שומע
34 לתלמידו. לתלמיד כמה סרבו. מפעולו. ולשון
35 החכמים הוא קרי. הדי מסרין בו לישא את בת
36 אחותו בגדריים וי' מה. הדי מסרין בו שיאכל
37 עמו בשבתות וכו'. לזום נפלא שיקנא. לפי
38 כח הנקל מרבין במשא. אף כאן לפי ערקתו
39 מדרקע אחריה. היום מלא. ביום זה נולדהו. לא
40 גם יחיה. לא ברח להתחיל בחי. דיו וני. שני
41 זוגות. שני חברים היה. בתחלת היום למשה
42 וסופו להושע. בגנפי השכניה. כנפג לבוש חודה
43 מי יקום לי עם פניעם. הוהחכמי לשמה פשו
44 דרי. שהיה יודע לעשות ביה בניו גני
45 כדליו. שם חכמי סיון ביהו. סיון. כלומר
46 סימנים הרבה. בארץ מואב בגיא מול בית פועה.
47 ואעפ"כ לא ידע וגו'.

1 סמליון. אמר. פי ר"ח דאמרי מלאך 1 קיים זה קל מה שכתוב בזה. ואי לא יקסי' ביה משה,
2 ואת דאמרי שם חכם. ערך: 2 ישראל לא הוו מימסקין ביה, והתכתיב 'את עצמות
3 יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם'.
4 ות, אי לא אימסקין ביה ישראל, בניו לא הוו מימסקין ביה, והתכתיב 'ויהיו לכני יוסף לנחלה'.
5 אמרו, הניחו לו, כבודו במרוצים יותר ממבוססין. והו אמרו, הניחו לו, כבודו בגדולים יותר
6 מבקטנים. 'קברו בשכם' מאי שנא בשכם. אמר רבי תנאי רבין חנינא, משכב ונבחה, ולשכם
7 נחור אבדיתו. קשו קראי אהרדי, תיב 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו', ותיב 'את
8 עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל וגו'. אמר רבי תנאי רבין חנינא, כל העושה דבר ולא
9 נמר, ובא אחר ונמר, מעלה עליו הכתוב על שאמר, כאילו עשאו. רבי אלעזר אומר, אף
10 מורדין אותו מגדולתו, דכתיב 'ויהי פעת ההיא יורד יהודה'. רבי שמואל בר נחמני אמר,
11 אף קובר אשתו ונכניו, דכתיב 'והמת בת שוע אשת יהודה וגו' ותיב 'וימת ער ואונן'.
12 אמר רבי יהודה אמר רב, מפני מה נקרא יוסף עצמות בתיו, מפני שלא מיהה כבודו אביו,
13 אמר רבי יהודה אמר רב, מפני מה נקרא יוסף עצמות בתיו, מפני שלא מיהה כבודו אביו,
14 רבי תנאי רבין חנינא, מפני מה מת יוסף קודם לאחיו, מפני שהנחיו עצמו ברבנות: 'ויאמר
15 הורד מצרומ' אמר רבי אלעזר, אל תיקרי 'הורד' אלא 'הורדי', שהורדי איצננניו פרעה
16 מגדולתו. 'ויקנהו פוטיפר סרים פרעה' אמר רב, שקנאו לעצמו (בא נבראל וסרסו) בא
17 נבראל ופרעו, מעיקרא כתיב 'פוטיפר', ולבסוף 'פוטיפרע': מי לנו גדול ממושה וכו'. ויאמר
18 ה' אלי רב לך' אמר רבי לוי, בר'ב' בישר, בר'ב' בישרוהו. בר'ב' בישר, ר'ב לכם'. בר'ב
19 בישרוהו, ר'ב לך'. דבר אחר, ר'ב לך'. רב יש לך, וזנו והושע, דבר אחר, ר'ב לך', שלא
20 יאמרו, הרב כמה קשה ותלמיד כמה סרבו, וכל כך למה, תנא דבי רבי ישימעהל, לפום
21 נפלא שיקנא: 'ויאמר אלהים בן מאה ועשרים שנה אנכי היום' שאין תלמוד לומר 'היום',
22 היום מלאו ימי שנותי. ללמדך שהקדוש ברוך הוא משלים שנותיהם של צדיקים, מיום ליום
23 ומחדש לחודש, דכתיב 'את מספר ימיו אמלא'. לא אכל עוד לצאת ולבוא, מאי לצאת
24 ולבוא, אילימא לצאת ממש, ואלא כתיב 'ויאמר משה בן מאה ועשרים שנה באתו לא גם לחה',
25 ותיב 'ועל משה מערכת מואב אל הר נבו', ותנאי שמים עשרה מעלות היו שם ופסוקו
26 משה בפסיעה אחר. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי ויתן, 'לצאת ולבוא' דברבי
27 תורה, מלמד שנסתתמו ממנו שערי חקמה. ויחך משה ויהושע ויתנבו באהל מועד' תנא,
28 אותה שבת של דיו וזגי היתה, ניטלה רשות מזה וניתנה לזה. (ותנאי) אמר רבי יהודה,
29 אילימא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו. הוינן משה מת, בחלקו של ראובן, דכתיב 'ועל
30 משה מערכת מואב אל הר נבו', ונבו בחלקו של ראובן קיימא, דכתיב 'וכני ראובן בניו וגו'
31 ואת נבו וגו', (נבו ששם מתו ג' נביאים משה ואהרן ומרים), והוינן משה קבור, בחלקו של
32 דג, דכתיב 'ורא ראשית לו וגו'. ומחלקו של ראובן עד חלקו של ג' פמה הוי, ארבעה
33 מילין. אותן ארבעה מילין מי הוליכו, מלמד שהיה משה מופל כנפשי שכניה, ומלאכי השרת
34 אומרים 'צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל', והקדוש ברוך הוא אמר 'מי יקום לי עם
35 מרעיהי ומי יתנב לי עם פעלי און'. ושמואל אמר, ומי יודע פשו דר', ורבי יוחנן אמר, 'התחכמה אומר, שצנעו עשר
36 בחילי אמר, וימת שם משה וגו'. סמליון אמר, וימת שם משה/ ספרא רבה ד'ישראל. תנאי רבי אלעזר הגדול אמר, שיש עשר
37 מין על שנים עשר מיל, כנגד כמהות ישראל, בת קול משמעו ואומר 'וימת משה' ספרא רבה ד'ישראל. ויש אומרים לא מת משה,
38 תיב הקא וימת שם, ותיב התיב 'ויהי שם עם ה', מה לחלו עומד ומשמש, אף פאן עומד ומשמש. ויקבר אותו בני בארץ
39 מואב מול בית פעור' אמר רבי ברביה, סימן בתוך סימן, ואפילו הכי 'ולא ידע איש את קברתו', וכבר שלחה מלכות הרשעה, אצל

נסברא

נסברא
נסברא

1 **מסרא**, מושל, כמה שאמר קדמוס דבוס ולטון, וחקרו דריתון קודטון וטסרא וקסית קו
 2 נא: ויבדק אלהים את יצחק, נחמו על אביו וברכו ברכת אבליים: דבר הכא מן העור. של
 3 צמר הוא: שיהיו נחמ נחמו. כמנא. על פשתן שאדם לובש סמוך לעור: תחלתו תחילתו פתרים.
 4 הלביש עצמיהם: ולפשיעים יפגע, כשבגל פושעים הפגיעה הגרירה דרדיק

1 **מפני** מה נקבר מול בית פער כדי לכפר על מעשה פער. ומרש אגדה בכל שנה ושנה
 2 בעת שחטאו ישראל בכנות מואב באותו פרק בית פער עולה למעלה כדי לקטוג
 3 ולהוכיח עון וכשואו רואה קברו של משה חזר ושקוע שמשו רבינו שקעו בקרקע עד
 4 חטמו וכל שעה שעולה חזרו ונשקעו למקום ששקעו משה רבינו. מתוספת רבי:

הדרן עלך המקנא

1 **מסרא** של בית פער, הראנו הוין משה קבור. עמדו
 2 למעלה, נדמה להם למטה. למטה, נדמה להם
 3 למעלה. נחלקו לשתי ביותו, אותן שעוקרים למעלה,
 4 נדמה להן למטה. למטה, נדמה להן למעלה, לקיים
 5 מה שנאמר 'ולא ידע איש את קברותו' רבי המא
 6 ברבי הנינא אמר, אף משה רבינו אינו יודע הוין
 7 קבור, כתיב הכא 'ולא ידע איש את קברותו', וכתבי
 8 התם 'וזהו הברכה אשר ברוך משה איש האלהים'.
 9 ואמר רבי המא ברבי הנינא, מפני מה נקבר משה
 10 אצל בית פער, כדי לכפר על מעשה פער. ואמר
 11 רבי המא ברבי הנינא, מאו דכתיב 'אחרי ה' אלהיכם
 12 תלכו', וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה, והלא
 13 כבר נאמר 'כי ה' אלהיו אש אכלה אותה, אלא להלך
 14 אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא. מה הוא מלביש
 15 ערומים, דכתיב 'ועש ה' אלהים לאדם ולאשתו
 16 בגנות עור וכלבשים', אף אתה הלביש ערומים.
 17 הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב 'ורא אליו ה'
 18 באלוני מנרא', אף אתה בקר חולים. הקדוש ברוך
 19 הוא ניהם אבליים, דכתיב 'ויהי אחי מות אברהם
 20 ויברך אלהים את יצחק בנו', אף אתה נהם אבליים.
 21 הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב 'ויקבר אתו

הדרן עלך המקנא

5 **היה מביא** את מנחתה. אין סדר ומשנה שררין
 6 הפרשה מכוונין שררין כך סדר הפרשה
 7 קינא לה ובתורה מללה האשה ומביא את
 8 מנחתה הבחן מביא פילי על חרס ונתן לתנוב
 9 חצי לוג מים מן הבחור ונתן בו עפר ממעיד
 10 האשה בשער נקטור ואחוז בבגדיה וסותר את
 11 שיערה ונתן את המנחה על ידיה וביד הבחן מים
 12 המרים ומשכבו ותנתה עמה וכתב את המנוגלה
 13 ומחוק ומשקה ותטל מנחתה מתוך כפיפה מצריח
 14 ונתון לתוך כלי שרת מנוף ומגיש קומץ ומקטיר
 15 ולא ידענו למה שיעה התנא הסדר ואם סדר
 16 התנא דוקא או סדר הפרשה:

17 **כדי** ליגעה. שררה ויהת נתנה על ידה עד נמר
 18 כל הסדר כדי שתחזור ותודה ולא שייך
 19 למימר דרדיש טעמא דקראי אלא היכא דנפקא לן
 20 מנה מידי דמריב מיניה וקרא סתמא כתיב וכולל
 21 הכל ואנו דורשין טעמו ואומרים וזה הטעם של
 22 פסוק הוואיל וטעמו בשביל כך איכא דוקא כגון
 23 לא תחבול בגד אלמנא משמע בין עניה ועשייה
 24 וקאמר ריש טעמא דקראי שאם אתה ממשכן
 25 אותה אתה משיא לה שם עד בשעבודיה מתוך
 26 שאתה משיב לה העבט ונאמר עניה דוקא אין
 27 ממשכנין אותה כימי דף קו"א.

אי

משקה

דחקס הוא:

22 **כני**, אף אתה קבור מתים: 'תגות עור' רב ושמאל, חד אמר דבר הכא מן העור, וחד אמר דבר שיהיו נהנה מפניו. דרש
 23 רבי שלמא, תורה ותחלתה גמילות חסדים, וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים, דכתיב 'ועש ה' אלהים לאדם
 24 ולאשתו בגנות עור וכלבשים', וסופה גמילות חסדים, דכתיב 'ויקבר אתו בני'. דרש רבי שמלאי, מפני מה תתאמר משה רבינו
 25 לבינכם לארצו ישראל, וכי יאכלו מנפיה הוא צירוף, או לשבוע משובה הוא צירוף. אלא כך אמר משה, הבה מצות נתנו ישראל,
 26 ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אפנס אני לארץ, כדי שיתקיימו פולן על ידי. אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש
 27 אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם, שנאמר 'לכן אחלק לו ברכים, ואת עצומים יחלק ללך, תחת אשר הערה
 28 למות נפשו, ואת פשעים נמנה, והוא חטא רבים נשא, ולפשיעים יפגע, לכן אחלק לו ברכים', יכול פאחרונים ולא פראשונים,
 29 תלמוד לומר ואת עצומים יחלק ללך? פאברהם יצחק ויעקב, שהן עצומים בתורה ובמצות. תחת אשר הערה למות נפשו,
 30 שפסר עצמו למיתה, שנאמר 'ואם אין מחני נא וגו'. ואת פשעים נמנה, שנמנה עם מתי מדבר. והוא חטא רבים נשא, שכיפר
 31 על מעשה הנגל. ולפשיעים יפגע, שביקש רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה, ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר 'ואתה
 32 אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בו':

הדרן עלך המקנא לאשתו

היה מביא - פרק שני

33 **משנה**. היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצריח ונתנה על ידיה כדי ליגעה. כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת, וזו תחלתה
 34 בכפיפה מצריח וסופה בכלי שרת. כל המנחות מעונות שמן ולבונה, וזו אינה מעונה לא שמן ולא לבונה. כל המנחות באות
 35 מן החטין וזו פאה מן השעורין. מנחת העומר אף על פי שבאה מן השעורין, היא היתה פאה גרש, וזו פאה קמה. רבן גמליאל אומר, בשם
 36 שמשעיה מעשה בהמה כך נקרבנה מאכל בהמה. **גמרא** תניא אבא חנין אומר משום רבי אליעזר, (וכך כך למה) כדי ליגעה כדי שתחזור
 37 בה. אם פכה חסה תורה על עוברי רצונו, קל וחומר על עושי רצונו. וממאי משום דחקס הוא, דילמא פי היכי דלא תימחן מגילה, קסבר

משקה

1 משום מגילה הוא אימתיקא. היה קשה לרבי האמורי לעיל (הו' דף י"ג) לדארוי ושנמתקו
2 מגילתה מאימין עליה שתשהה ויראה העל ברוך את לן למימר דרא' לית ליה איום
3 שתשהה אפי' אתר מודיקת מגילה ומולא פירי נוד דמשקה ואחר מקריבה אימנו דלאחר
4 מחיקה לאלתר היה נוטל המנהג מעל ידיו ש"מ דפשטא ליה הע' שעת הקרבה היה
5 מניחה על ידה אם בן למאן דאמר מאימין עליה
6 שתשהה את לן למימר דביבאר ליה מקריב
7 מנחתה ואח"כ שוהה דכבר נקראה
טעונה

1 **משום מגילה הוא אימתיקא ליה מקריב**
2 **מגילה הוא אימתיקא ליה: כל המנחות כו': ורמינהו,**
3 **סדר מנחות פיצד, אדם מביא מנחה מתוך ביתו**

4 **בקלותו של כסף ושל זהב ונתנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת, ונתן עליה שמנה**
5 **ולבנותה ומוליכה אצל פהו, וכהו מוליכה אצל מנחה ומנישה בקרן דרומית מערבית כנגד**
6 **הודיה של קרו, ודיו. ומסלק את הלבונה לצד אחר וקומץ מקומם שגורבה שמנה, ונתנו**
7 **לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונתנה על גביו (ומעלה אותו לגבי**
8 **מנחה) ומעלהו ומקטרו בכלי שרת ומולחו ונתנו על גבי האשים. קרב תוקמין, שרייה**
9 **נאכלין ורשאין הכהנים ליתן לתוכה וין ושמן ודבש, ואין אסורין אלא מלחמין. קמחי מיהא,**
10 **בקלותו של כסף ובקלותו של זהב. אמר רב פאא, אימא כבליים הראויין לכלי שרת, מקלל**
11 **דכפיפה מצירת אל חוץ. כמאן, רבי אבהו ורבי יוסי רבוי ורבי אבהו, דתניא בלי שרת ששנאן של**
12 **עין, רבי פוסל רבי יוסי רבוי והודה מכשורי. אבוי תימא רבי יוסי רבוי והודה, אימר**
13 **דאמר רבי יוסי רבוי והודה כשחובין, כפחותין מי אמר. וכי לית ליה לרבי יוסי רבוי והודה**
14 **הקריבהו נא לפתחיה: ונתנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת: שמעת מינה, כלי שרת**
15 **אין מקדשין אלא מדעת. אימא, נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת: ונתן עליה שמנה**
16 **ולבנותה: שצאמר ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ומוליכה אצל פהו: דכתיב (ובביאה**
17 **אל בני אהרן וגו'): וכהו מוליכה אצל מנחה: דכתיב (והגישתה אצל) (אל המזבח): מנישה**
18 **בקרן דרומית מערבית כנגד הודיה של קרו ודיו. מנלך, דכתיב (וזאת תורת המנחה הקרב**
19 **אתה בני אהרן לפני ה' אל בני המזבח, ותניא, לפני ה', וכול בעמרה, תלמוד לומר אל**
20 **בני המזבח. אי אל בני המזבח, וכול פדרום, תלמוד לומר לפני ה'. הא פיצד, מנישה בקרן**
21 **דרומית מערבית כנגד הודיה של קרו, ודיו. רבי אלעזר אומר, וכול גישנה בעמרה של קרו**
22 **או לדרומה של קרו, אמרת כל מקום שהיה מוצא שני מקראות, אחד מקיים עצמו ומקיים**
23 **דברי חבריו, ואחד מקיים עצמו ומקיים דברי חבריו, מניחין את שמיניהם עצמן ומכבלי חבריו,**
24 **ותופסין את שמיניהם עצמן ומקיים חבריו, כשאתה אומר לפני ה' בעמרה, ששאלתה אל בני**
25 **המזבח פדרום, וכשאתה אומר אל בני המזבח פדרום, קמיתיה לפני ה' בעמרה. הא פיצד,**
26 **מנישה לדרומה של קרו. ותבין קמיתיה, אמר רב אשי, קסבר האי תנא, כוליה מנחה בצפון**
27 **קאי. מאי ודיו, אמר רב אשי, אוצטריד, סלקא דעתך אמינא, תיבעי הנשת מנחה גופה,**
28 **כמשמע לן, ואימא הכי נמי, אמר קרא (והקריבה אל תבהו וגו') והגישתה אל המזבח מה**
29 **הקרבה אצל בתן בכלי, אף הגישה אצל מנחה בכלי: ומסלק את לבונתה לצד אחר: כי היכי**
30 **דלא תקמוץ בהדי מנחה, פרתנו קמץ ועלה כירד צורו או גרר מלח או קורט לבונה פסול:**
31 **וקומץ מקומם שגורבה שמנה: מנלך, דכתיב (מסלתה ומשמנה) מנשה ומשמנה: ונתנו**
32 **לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת: לפהו ליה, הא קדשה היא וימנא. מודי דתנה אדם, דם**
33 **אף על גב דקדשתיה ספין בצנאר בהמה, הדר מקדש ליה בכלי שרת, הקא נמי לא שניא:**
34 **ומלקט את לבונתה ונתנה על גביו: דכתיב (ואת כל הלבנה אשר על המנחה): ומעלהו**

1 **משום מגילה הוא אימתיקא** היה קשה לרבי האמורי לעיל (הו' דף י"ג) לדארוי ושנמתקו
2 מגילתה מאימין עליה שתשהה ויראה העל ברוך את לן למימר דרא' לית ליה איום
3 שתשהה אפי' אתר מודיקת מגילה ומולא פירי נוד דמשקה ואחר מקריבה אימנו דלאחר
4 מחיקה לאלתר היה נוטל המנהג מעל ידיו ש"מ דפשטא ליה הע' שעת הקרבה היה
5 מניחה על ידה אם בן למאן דאמר מאימין עליה
6 שתשהה את לן למימר דביבאר ליה מקריב
7 מנחתה ואח"כ שוהה דכבר נקראה
טעונה
8 **בקלותו של כסף ושל זהב ונתנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת, ונתן עליה שמנה**
9 **ולבנותה ומוליכה אצל פהו, וכהו מוליכה אצל מנחה ומנישה בקרן דרומית מערבית כנגד**
10 **הודיה של קרו, ודיו. ומסלק את הלבונה לצד אחר וקומץ מקומם שגורבה שמנה, ונתנו**
11 **לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונתנה על גביו (ומעלה אותו לגבי**
12 **מנחה) ומעלהו ומקטרו בכלי שרת ומולחו ונתנו על גבי האשים. קרב תוקמין, שרייה**
13 **נאכלין ורשאין הכהנים ליתן לתוכה וין ושמן ודבש, ואין אסורין אלא מלחמין. קמחי מיהא,**
14 **בקלותו של כסף ובקלותו של זהב. אמר רב פאא, אימא כבליים הראויין לכלי שרת, מקלל**
15 **דכפיפה מצירת אל חוץ. כמאן, רבי אבהו ורבי יוסי רבוי ורבי אבהו, דתניא בלי שרת ששנאן של**
16 **עין, רבי פוסל רבי יוסי רבוי והודה מכשורי. אבוי תימא רבי יוסי רבוי והודה, אימר**
17 **דאמר רבי יוסי רבוי והודה כשחובין, כפחותין מי אמר. וכי לית ליה לרבי יוסי רבוי והודה**
18 **הקריבהו נא לפתחיה: ונתנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת: שמעת מינה, כלי שרת**
19 **אין מקדשין אלא מדעת. אימא, נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת: ונתן עליה שמנה**
20 **ולבנותה: שצאמר ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ומוליכה אצל פהו: דכתיב (ובביאה**
21 **אל בני אהרן וגו'): וכהו מוליכה אצל מנחה: דכתיב (והגישתה אצל) (אל המזבח): מנישה**
22 **בקרן דרומית מערבית כנגד הודיה של קרו ודיו. מנלך, דכתיב (וזאת תורת המנחה הקרב**
23 **אתה בני אהרן לפני ה' אל בני המזבח, ותניא, לפני ה', וכול בעמרה, תלמוד לומר אל**
24 **בני המזבח. אי אל בני המזבח, וכול פדרום, תלמוד לומר לפני ה'. הא פיצד, מנישה בקרן**
25 **דרומית מערבית כנגד הודיה של קרו, ודיו. רבי אלעזר אומר, וכול גישנה בעמרה של קרו**
26 **או לדרומה של קרו, אמרת כל מקום שהיה מוצא שני מקראות, אחד מקיים עצמו ומקיים**
27 **דברי חבריו, ואחד מקיים עצמו ומקיים דברי חבריו, מניחין את שמיניהם עצמן ומכבלי חבריו,**
28 **ותופסין את שמיניהם עצמן ומקיים חבריו, כשאתה אומר לפני ה' בעמרה, ששאלתה אל בני**
29 **המזבח פדרום, וכשאתה אומר אל בני המזבח פדרום, קמיתיה לפני ה' בעמרה. הא פיצד,**
30 **מנישה לדרומה של קרו. ותבין קמיתיה, אמר רב אשי, קסבר האי תנא, כוליה מנחה בצפון**
31 **קאי. מאי ודיו, אמר רב אשי, אוצטריד, סלקא דעתך אמינא, תיבעי הנשת מנחה גופה,**
32 **כמשמע לן, ואימא הכי נמי, אמר קרא (והקריבה אל תבהו וגו') והגישתה אל המזבח מה**
33 **הקרבה אצל בתן בכלי, אף הגישה אצל מנחה בכלי: ומסלק את לבונתה לצד אחר: כי היכי**
34 **דלא תקמוץ בהדי מנחה, פרתנו קמץ ועלה כירד צורו או גרר מלח או קורט לבונה פסול:**
35 **וקומץ מקומם שגורבה שמנה: מנלך, דכתיב (מסלתה ומשמנה) מנשה ומשמנה: ונתנו**
36 **לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת: לפהו ליה, הא קדשה היא וימנא. מודי דתנה אדם, דם**
37 **אף על גב דקדשתיה ספין בצנאר בהמה, הדר מקדש ליה בכלי שרת, הקא נמי לא שניא:**
38 **ומלקט את לבונתה ונתנה על גביו: דכתיב (ואת כל הלבנה אשר על המנחה): ומעלהו**
39 **ומביא**
40 **זה עשה אלא תפוס המקיים את שניהם: קמיתיה לפני ה' בעמרה. הא פיצד מנישה לדרומה של קרו. ויהי זה תיב"ב. לדרומה של קרו ולא בני כנגד הודיה ותבין קמיתיה. הלא חוץ**
41 **לכנגד חיות ההיכל הוא: קסבר האי תנא. ר אלעזר: בליה מנחה בצפון קאי. בחלק צפוני של ענדה, ולית ליה המזבח מן כנגד ההיכל ובתליו. ומנא דרומו של מזבח כנגד אמצע**
42 **פתח ההיכל, הלך: יגישה אל בני המזבח פדרום, ובלבד שיהא סמוך למערב. ומנא מקום את שניהם. ויהי נמי את תנה מזבח משן כנגד חיות דרומית ההיכל אלצפון שיהא**
43 **דרומו של מזבח כנגד ההיכל ויהי מצד לקום את שניהם. וכנגד ההיכל קרניו ביה לפני ה' ובלבד שיגיש סמוך לקרן דרומה אינו מערב. והא דנקט למשמע מנחה בליה מזבח בצפון קאי,**
44 **משום דג' מלכותן או בדרו ור. ר' יהודה: אית ליה מזבח מן כנגד ההיכל ובתליו בפי' דיוקא וף ג'טו, וראו בן יעקב אית ליה כליה מזבח פדרום קאי. דאמר צפוני מנחה דר צפני**
45 **מזבח, ור' יוסי הגלילי: אית ליה כליה מזבח בצפון קאי ובתים בפ' קדשי קדשים וף ג'טו. הלך לרא' דהקא דשמעי ליה ע"ב דהקא דר' יוחנן חיות דרומית של מזבח לפנינו מנחה וית ליה**
46 **דלכיה הוא. ופליג אררי' ואורי' אן בן יעקב. ומקמין ליה בר' יוסי הגלילי דסדל דכליה מזבח בצפון. ולא מקמין ליה במחלוקת רביעית נמי אמי. ודיו. מאי תיסק ארומה דרביעית נבעי טעם מנחה**
47 **גופה. ולא הבלי שיהא בה אלא יתוף הבלי שיהא נוגע מלח למזבח. פסול. משום דהקא קמץ חסר: כבין. דרבי כלי שרת דתנאן תוסף דף יטו: כל הכלים שקשה משה משיחין מקדשתן.**
48 **וכאן ואילך עבודתן מנחתה: דר' מרשה ליה בכלי. שמקבלו בכלי שרת דכתיב: והשם באונתו משום מה: ואל כל הלבוני. גבי הקטרה כתיב: דמקטר קמץ ולבונה של יחדי:**

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

ה' מקטירו וכו'. אל ארט אנטו בכלי שרת מקטיר ליה, והבי קא קשיא ליה. מקטירו ס'ד
והרי עדין לא מלקה וספא קמני ונחמנו על גבי האשים. אלמא השתא הוא
דמקטיר ליה אלא אימא מעלוה להקטירו בכלי שרת. כלומר מעלוה בכלי שרת להקטירו
לאחר שזמלחנה. קרב הקמין למר בראית ליה וכו'. קרב הקמין דקמני דמתיי שדיים
באביהא מאמינא חביב קריה להמיר שירם.

לרבי יוחנן דברא חזיא משתלת האור ברבו, 1
ולרבי הנינא משתשלות ונאפלו בענט להשקתה. 2
גבי מהנות בהנה כתיב ומקדי יום, לף נתמים 3
למשותה לא תאפה המין חלקם וכו'. אפילו חלקם 4
שירים לא תאפה המין, ודרשונין ליה האי חלקם 5
דקרא נמי לפנוי אלא תאפה מנחת חטאת. הקא 6
לחטא דמקטא מקדש ושבעת החדות 7
ושבעות טוה, דכתיב היום קא ואם לא תשיג יוד 8
לשתי חורים וכו' וקריה ס' ח' וכו'. כלומר לא 9
קמני מלקח באפרי נפשיה. אלא כירי ותיי חזי, 10
כל המנחות טענות עשו ולבנה ובאות חזי, 11
כלומר שאקים טענות באות מיהת חזין ובאות 12
סלה, כלומר דאד מתיי מעליהא אתי בהו. 13
כיצד מנחת חטא אינן שאניה טענה וכו'. 14
שלא יהא חטא נשבר. להקל במנחותי וכו' 15
משאר מנחות. תאפת חלב. כל תאפת חלב קר 16
תאפת חלב. דכתיב חלב חביב כל חלב וכל דם 17
לא תאכלוהו. וכו'. וכתבי בתריה מנחת חטאת 18
נסכים. סלת למנחה ועשרון לכבש וכו' ושמן 19
כריעתה הדין כמו ששקייבן לעולה ושולמים 20
וספי קה אינן טענות. דכתיב בקרשת נסכים 21
(מקדי טו) לפלא רדו לא נזבחה. האב בנדר 22
ונזכה טען נסכים ואין תאפת ואקס טענים 23
נסכים. תאפת ואשמו של מנחת חטאת 24
בהריא לנסכים במנחת חטאת שיתרבו מזה 25
(ה' וכו' על שבעה דברים נעשים באין. ומפריש של 26
בערבין בפרק יש בערבין וכו' מנגיעה איכפר 27
ליה. ויורדים ובשת של נגע כפרו לו על אותו 28
תאפת וכו' מייית קרבן לאישיתווי בקרשים 29
הוא דמייית. שיש טמאות שהצרכין הכתוב 30
בפרה להטריחן, זב ונזה וילדת ומצורע וכו' 31
טעמא: תאפת נזיר. שמבאי חטאת נזיר 32
תאפת ועלה ושולמים נזיר חטאת. הוא שבע 33
עצמו מן הדין. חזי. בטורן בלעיה. הוא של 34
הוא ודחומים בו שני צארי חילוק לזוי 35
דשמעיה

טעונה נסכים. אל דאינה טענה נסכים משום דנזבה בנדר ונזבה דיל ה' בדין הוא
מאחר שהוא חטא היה צריך לענושו להביא קרבן אבל בנדר ומעשר אינו
בדין.

סבר לה כרבי אלעזר הקפר. האב שמעמי דרבי שמעון ורבי אלעזר הקפר סבירא לזו
דאפילו נזיר טהור דחזי חטא דהוא נזיר טהור היה
מביא חטאת הנהך ועופות אינם טעונים נסכים
כדאיתא בפרק שתי מדות (מנחות דף י"ב) דכרי איתא
בהריא נמי בפרק קמא דנדרים (ה' וכו') ובפרק ג'
דנדר (ה' וכו') דאף על גב דקרא בנזיר מביא
אנן אפילו נזיר טהור קאמרינן דקסבר רבי אלעזר
הקפר חוטא הוא ודיעו טעמא דכתיב איתא בנזיר
טמא חזאל ושנה חטא קושא ושעמטא
קמייתא דנזיר (ה' וכו') דתן אהא נאה חריי זה וכו'
הולמא אתנאה לפנוי בעומת קאמר אמר שמואל
דחופים בשערו ואמר אתנאה נזירא עבדי מילתא
דעריה ואמרינן ליה נהא אפילו רבי אלעזר
הקפר דאמר נזיר חטא הוא הני מילי גבי נזיר
טמא דאידיד דבעי מיסתר דילמא אתי למעבר
ל נזירותה. אלא נזיר טהור לאו חטא קרינן ביה
ואם תאמר שמואל סבירא ליה החם אילבא רבי
אלעזר הקפר דנזיר טהור לאו חטא תסתא
דגמרא דהבא דפי' דנזיר (ה' וכו') לאו כשמואל
תסתא דמתניין דקרי ליה נאה אילבא דרבנן
דאמרי לאו חטא לפום סתמא דגמרא אבן כן
הקשה שמואל ארשמואל דאמר פרק קמא
דתעתי (ה' וכו') כל חיובש בתענית נזקא חטא
כמר לה כרבי אלעזר הקפר דנזיר טהור
הוא דאמרינן בפי' דנדרים (ה' וכו') רבי אלעזר
הקפר אמר וכו' מנאן שירושב בתענית נזקא
חטא החם מיידי בנזיר טהור וכו' דלישמיח ומדמי
ליה יושב בתענית והשתא אית לן כרבי רבתימא
דגמ' דנדרים נמי מדמי יושב בתענית לנזיר
טהור ולא כשמואל דאידיד חזו מדמי ליה חזא
לנזיר טמא לפי שמעוה את עצמו נזכר שרתי
יושב בתענית ומתחרט בנזיר טמא שמתחרט
מעו עשר דבעי מיסתר נזירותה אבל נזיר טהור
אינו צער מזהו תקשה דרשמואל ארשמואל
דאמר בפי' (מנחות דף י"ב) דישווב בתענית נזקא
דנדרים ובפרק החובל (כ"ה דף י"ב) פריך ואין אדם
רשאי לחבול בעצמו והתניא יכול שבער לדעת
לעצמו וכו' מה הטבה רשות אף הריעה רשות
ומוקי לה שמואל כיושב בתענית הדוא רשות
ועוד קשיא מפרק בתרא דבריות (ה' וכו') דאמר
וחטא שאין אנו מכירין בו אלא המוקס וכו'
דכפרים מנפר וקא פריך ספק נזיר שבער עליו
יום הכפורים לא נתיי הוא כפר עליו. וכו'
דכפרים ומעניי כלל חטאתא וכו' אל לכל טמאותא
ולרבי אלעזר הקפר נזיר אילב למעבר נזיר

שבבעה דברים נעשים באין וכו'. התם, מנגעיה הוא דאיכפר ליה. כי מייית קרבן, לאשתינו
בקרשים הוא דקא מייית. אלא מעתה, תאפת נזיר תהא טעונה נסכים לפי שאניה באה
על חטא. סבר לה פרבי אלעזר הקפר, דאמר נזיר נמי חטא הוא: רבן גמליאל אומר
כשם כו': תניא, אומר לרן רבן גמליאל לחכמים, סופרים, גיזוהו לי ואדרשנה כמין חומר,
דשמעיה

מייית קרבן לאו לכפרה מייית אלא לאחולי עליה נזירות טהרה אינ' למישרי נפשיה ביין אלמא דקרבן נזיר לר' אלעזר הקפר לאו לכפרה אתי והאב שמעמי משום דבא על חטא אינה טעונה
נסכים והני אמר נמי בפ' נזיר (ה' וכו') דהטאת העוף לר' ישמעאל בא על חטא דאע"י דבעל מיעק עקר מייית ואבתי וזהו מעו למיפרך החם לר' שמעון דהבא ולר' ישמעאל מספק נזיר
לר' ישמעאל מספק נזיר טמא לר' שמעון אפי' מספק נזיר טהור ובפרק קמא דשבעות (ה' וכו') נמי לא מתיירן כמו בכריתות דלאו משום כפרה אתי: **סבר** לה כרבי אלעזר הקפר. תימה לו
אמאי חלי מילתייה בר אלעזר הקפר ורבי אדור נופח אומר נמי בפי' דנדרים (ה' וכו') אבל בנזירות לא דחנזבו שלא יקראו חטאין שנאמר וכפר עליו מאשר חטא וכו' אל אבן שטיפה דנקט
בכל דוכתא הכי נקט גמא כי האי לישא: **כמין** חומר. רבי רבי הלל מגרילת ענין אחר ברשם כמו חומרותא דפילו (מנחות דף כ"ה) בשמים מערבין תרומה בלולה דפלא ענין אחר פי'
רבינו סעריה נאמן במין המעשה בדלשון ארמית אומר אדם לחבירו מה חמך כלומר מה מעשיך:

1 **איכא** למפרך מה למעורר. הא סוגיא כרב אחא בריה דרבא דאמר בפרק המפלת והוה
2 ק"ג. לרבי ישמעאל כל גיש שאינה מופנה כל עיקר למיזין ומשיבין ולפי
3 המסקנא דילין ליה מנכבלי לא תיקשה נמי לרב יהודה דאמר אין למיזין כל עיקר.
4 **מה** מים שלא נעשה בהם מלאכה. וא"ת כיון דרבי חייא רמי לוי לא יסקנן שקדש ממנו
5 כבר כל לומר אלא אין קדש בהן שישען מן

6 הדרין שבו לא חיחה מלאכה גבי נטילה דתני
7 בפ"ק מידים (מ"ט) עשה בהן מלאכה או שיריה בהן
8 פתו פסולין ואפ"ה קתני (ס"ה) מים שנתנום
9 מוטב בהן לא להולקסין פסולין ורשאו מרדה בהן
10 דיוו כשריון אלמא דלא חשיב מלאכה הדרת
11 דייס (מ"ג) עשה בהן כליים מו' תימה דמאמר רמי מיה
12 **ומה** מים שלא נשטנו. תימה דמאמר רמי מיה
13 חתו ומי כיוור כשריון מימי מקוה ומי מקוה
14 נשטנו מראיהו כשר בהרנו מנסכת מקאוה פ"ז
15 (מ"ג) דמי דבעי אין פסולין והקוה כשריון מיה
16 ועוד תימה לרבי מאי שנא דהבא אבוי מה מים
17 שלא נשטנו ובפרק ר' דמסכת ע"ז (ה"ה) לא מסיק
18 היב גבי בישולי עובדי כוכבים ונראה דרבא נמי
19 אסמכתא בעלמא הוא וליכא אלא פסולא דרבנן.
20 **נתאבמו** החזירין לחך כבשן האבא לא
21 תימה מ"ש דקא מבעיא ליה הבא
22 בגריאה חזירין ונראה חיה כפי לולב תגול סוף
23 (ג"ה) קא מבעיא לן אלא אפשרו ועוד אמר אש
24 מהא דאמר בובחם פ"ב (ה"ה) בגדי כרונה שהיו
25 מוקדקין או מנושטשין ועבד עבדוהו פסלה
26 ואפי' הכי אם כינס טשטוש ויעול שלחן חור
27 לתתרון בדמיהו עובדי פריה והמבחן מקדש סו'
28 ק"ה פ"ה) בגדי כרונה אין עושין אותן מעשה מהט
29 אלא מעשה אחר ונתעלו אין מבכסין אותן לא
30 בטר ולא באהל ופריסין לא מניס מבכסין אמר
31 אביי דיק דובעו רבנן אלא מבכסין אותן בטר אלא
32 דמבכסין אותן ולא אמר ונדהו. מ"ה.

33 **והא** תום הדרו ומפטיס. פרשיי מרלא קתני
34 געשעה בתן מלאכה שמי אמלאכה לא
35 קפדי אשניו קפדי וקשיא לרבי מתוספתא דנגעים
36 פרק אין מצורע ר' אליעזר אומר עין ארו אווב
37 ושני תולעת שאמר בתורה לא נעשית בהן
38 מלאכה אתך מרלא מוטב סתמל בתן לך אליעזר
39 ונפיה.

לרבות

29 תולעת ש'הפשיל בהן קפתי לאחזיווי פסולין. והא תהם, הדרו ומפטיס. תהם, דאיסקלוף
30 איסקלוף: וכנס להיכל ופנה לימינו וכו': מאי מעמא, דאמר כור, כל פינות שאתה פונה, לא איה
31 אלא דרך ימין: מקום היה שם אמה כו': תנו רבנן 'ומן העפר אשר יהיה' יכול ותמן מבחיני
32 ויכניס, תלמוד לומר 'בקרנע המשכן'. אי בקרנע המשכן, יכול תיפור בקרדומות, תלמוד לומר
33 'אשר יהיה'. הא ביצה, יש שם, הבא. אין שם, תן שם. תניא אידך, 'ומן העפר אשר יהיה'
34 וגו', מלמד שהיה מתמן מבחיני ומכניס בקרנע המשכן. איסין בן יהודה אומר, להכיאי קרנע
35 שילה.

35 בקרנע בקרעית: אי בקרנע קא דרשין ולא כתיב אשר יהיה. יכול לא מצא שם עפר תיחוח וכו' לנטל תיפור שם בקרנעות. ת"ל אשר יהיה. ומרלא כתיב תיפור המשכן יקח
36 שמו לא הקפיד אלא שיהא מתן בקרעית המשכן שיענה אחרת, הא ביצה יש שם עפר תיחוח קבא מים: אין שם על שם התקרעית. ודורו ונטלו ונתנו לתוך תהם: תניא אידך.
37 פליגי אתך קמיתא. ותניא היא פלוגתא דתנאי, דת"ל דלעיל מיתוקמא באיסין בן מנחם: [ומן העפר אשר יהיה (במשכן)]. מרלא כתיב [ומן העפר אשר יהיה] ונתנו לתוך תהם: יקח אותו משכן
38 אלא שיכניס להיכל, מלמד שנתמן מבחיני ומכניס מנפנים להיכל ונתון לא תהיה אלא מן המים וא"צ להניחו בקרנע התיכל: בקרנע המשכן איסין בן יהודה וכו': בקרנע המשכן לטמא אתא כיון
39 דלפנין מאשר יהיה דא"צ לעיל מעל גבי קרעית: איסין בן יהודה אומר להכיאי קרנע בית עולמים. ד"ג לה כספרי, ולא גרס לרבות שילה וכו' ובעוהו ובית עולמים. שרדליה משכן
40 דהא ולא צריך לרביא דהא עקר הכתוב. וכו' ובעוהו אין משקן בה סטוטה. דהא נכח תנאי ולא יהא שם ארון אלא מוכח הנהיגות לבדו ולא קרנע בהן מנחת סוטה ולא שום חובת
41 יחיד שאין לך שם דאמר בקרנע שישתת קדשיו והו' אכל בית עולמים הוצרך לרבות שילה ואמר ולא מקדש. בית המקדש שבידשלים קרי ליה בית
42 עולמים לפי שאין אתך קדשיו חסר במקום אתר ושוב לא שרקה שכתב במקום אתר.

1 המשעיה לרבי מאיר דאמר כו'. בפ"ק (פלין דף ה) גבי במקדה שאדם מודה ענייה. לא
2 האביחלו מערבים. למה מביאה מאכל בתהמה אלא ויה עשתה מעשה בתהם. בקרנע
3 עצמה להשמיש למי שאינה בן זונה. מתני' יהיה כפיא. הבתן: פלי' בוס של מים: בן הבית.
4 דכתיב מים קדושים (פמ"ג ס"ה) ואין קדושים אלא שתקדשו בכלי. הכי תניא כספרי: **שם**
5 **ששעמט** רבי יהודה ככתב המגלה לקמן במתני',
6 כך משעט כגון פמיס: ויקום היה שם. רבי מתוך
7 שאר צפת התיכל: שבעת בקיעה כה. לאיחה
8 בטבעתיה ולהנייגיה מבין הרצפה שהיא כלה
9 באבניו שיש: כפי שיראה. צריך לתן שיעור שהיא
10 נראה ונבר על פני המים: ונתן לא המים: מרלא
11 כתיב ונתן מים אלא לא המים שמעט שלא
12 דהא ונבל בחוק: גמי מאי מיקנא דרבי ישמעאל.
13 דרבי יהודה שם 'מיר' מוצנעין ורשחא לא הצפור
14 האחת לא כלי חרש וגו' שלא נעשה בהן
15 מלאכה. דהא חייס כתיב לך 'ישעאל. דרביס'
16 דא מליכיהו ק"ב גמי' מוצנעין ורשחא לא הצפור
17 דהא מן הכיור הוא נטל, ושמעון ליה לך
18 ישעאל בעלמא דאמר מן כיור מי מניין הן
19 דהיינו חייס: משאר מימות הן. אם רצה לתן
20 לחובו מן מקוה יתן אלא לרבי. ביקא גי'ש
21 דרבי ישעאל דגמר כלי כלי ממעורר: מה
22 למצורע שכן עינו לו. לפיכך כלי שילו חיש,
23 האמר בסוטה שאין קה כל אלא: אמר רבא וכו'
24 בכלי שאפריטי לך כפר. הכי משמע ליה לרבה
25 מרלא כתיב ולקח מלי חרש ונתן בו מים וכתב
26 בכלי חרש, משמע שכבר הוצרכו לו בה מקום
27 אחר. ואמר רמקאן רבא שבאיתו כלי שאפריטי
28 לך במקום אחר קח אותם, ומאי נידו דמצורע:
29 לא שני. רבנן דמתני' דבעו חרס ומכשרי שניש
30 אלא שלא נתאבמו. השחרור פניו על ידי האהר
31 דומי' דריס. אע"ג דלא נגמר ומכשרי. מידו
32 מנה ובה נגמרי כלי דסוטה מימי סוטה. ונדי דמי
33 סוטה לררנן לא חייס נידו דמכשרי בשיאר
34 מימות מיתה לא נשכחנא. וכו' גמי בעינן דלא
35 נשתהי' החזירין לבפש'. של יצר ש'משפריסין בו
36 לא הקדוהו של חרס חרשותו שהשיבס קפתי
37 אמלאויהו. מרלא קתני געשעה בהן מלאכה. שמי
38 אמלאכה לא קפדי. אשניא קפדי. ואילו נשקטוס
39 במשואיו: והא [התם] דהדרו ומפטיס: ומתני'
40 פסולין. קלאמין כיון דאידחו אידחו דאיסקלוף.
41 שגול דמי הפשוט נתקלפו מלפנת. ונשניאו: ולא
42 הדר הוא: דאמר מ"ה בסדר זמנא (ה"ה) וכו'
43 ובשחיטת קדושים (ה"ה ס"ה) וז"ל חיה פומינס פומיס
44 דשניס עשר דקם שיעשה שלמה: וכו' העני'
45 אשר בקרנע המשכן: לא לא איה כתיב
46 בקרנע והיא בעינן מוקדע המשכן ממש. אבל
47 השקתא דכתיב בקרנע (מלע דאנו מקפיד
48 אלא שיכניס העפר להיכל: מילע יתמן. ויזמן
49 עפר מבחיני ויכניס להיכל דיוו בכיטויה: ת"ל

49 **אע**

1 אינו צריך לרבות ביה העולמים: ומה פסאח קלה. לבסב בטמאת התוף למקדש, שאינה
 2 במיתת ביד אלא ברת, לא תלק ההתוב בן מקדש למשכן, שבאמרו בפירשת פרה אדמה
 3 פשוטקים, כי את מקדש ה' טמא (כ) את משכן ה' טמא (מקדש יט) לא כל שכן; השושו
 4 מקדש שטמא לברכה ולעצה מתוקב א"ב טה"ל בפרק שני, אלא ביה מתוך קפתי. לתוך
 5 כלי ויבטן להדיח, אלא ממקדשו יטול, ואם
 6 אין שם יביא ויהי שם ואח"כ יטלנו ונתקיים
 7 אשר יהיה הנתקים בקרקע כדדשונו לעיל
 8 ובספרי לא הני להו לרף תרומתו, ואומר אני
 9 מרשש שני הוא בפנים אחרים: פולגתא דבש
 10 ובה בהשחת חליו (פ"ה) גבי כספי הדם אלא
 11 דביה דאמרי אפר קרו עפר הכתיב (מקדש יט)
 12 ולקחו לעמא מעפר שרפת התקאת, וב"ש
 13 ואומר שני עפר שרפה נקרא: עפר חקמא לא אפר:
 14 הכא בפרק הששון כתיב: וקרא וקרא וקרא הוא,
 15 דקא אתרבי מאשר יהיה דאין צריך לחסר
 16 משום. הלכך למעשה אפר אלא ולמדרש דבש
 17 דומיא דקרקע המשכן: עוקבת. מקפחת את
 18 עקבו מעמדו ועקרת. גבי טמאת וקלה למשה
 19 מסיני כהא ועקרת את הפסוק: התורה אמרה
 20 בעפר. לענן למעשה אפר, ולא הכתיב דבר
 21 והלכה ככל דברי. המגדל צמודים, כגון (הגיד)
 22 והורני ותסיד ורטיסו ולמנה משקה: התורה
 23 אמרה שם. לענן בן כריתו: והלכה ככל דברי.
 24 שכתבו עליו. על עלה של זית על הניד ועל
 25 הלוח: התורה אמרה עפר. לא יעבור על ראשו
 26 בגויה והלכה ככל דברי. דתנו קווי דה' (ט) ויד
 27 גזלתי כל בוג בן בתער: או שספק כל בוג
 28 דייב. וא"ת איז זו עקדה אלא תוספת, אכרא
 29 עקדה היא. שמלקן אותו על קר, ואסור לכות
 30 את ישראל בתום שבדי אמרה תורה (קמ"ט ס"ט)
 31 לא יסוף פן יוסף. ואניג דבכללו קראי דרשי
 32 בשחיתת חליו (פ"ה) ובסוף (כ"ה) ובגויה (פ"ה)
 33 לט: לר' ישמעאל לא שמענו על קרא, וכתב
 34 לה דמרבין מניה לרבות כל דבר דרשי לה
 35 בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף
 36 כדדשונו לר' הים. וכן כן. אלא אהלבה
 37 למשה מסיני סמכין וקראי אסמכתא בעלמא
 38 הוא, הלכך שאר מדרשים רבוין דכל התורה
 39 כלה לא חשיב להו ר' ישמעאל בהלכה עקבת
 40 מקרא אלא דני תלת. וישמעתא דרשינו דרשימל
 41 מקאיתו משנה זו דר' ישמעאל, ואין שמען
 42 השלשה אלא מרצע. והכי תניא הים. התורה
 43 אמרה עפר והלכה ככל דבר התלוש, התורה
 44 אמרה עפר והלכה ככל דבר המגדל צמודים.

1 **שילה נוב ונבעון ובית עולמים. איסי בן מנחם**
 2 **אומר: אינו צריך ומה בטומאה קלה, לא חלק הכתוב,**
 3 **בטומאת אשת איש המורה, לא כל שכן? אם בן**
 4 **מה תלמוד לומר "בפרקע המשכון"? שלא יביא מתוך**
 5 **קופתו איבעיא להו אין שם עפר, מהו שיתן אפר?**
 6 **אליבא דבית שמאי לא תיבעי לך דאמר לר' מצינו**
 7 **אפר שקרוי "עפר". כי תיבעי לך אליבא דבית הלל**
 8 **דאמר לר' מצינו אפר שקרוי "עפר", מאי? אף על גב**
 9 **דאמר לר' "עפר", הכא "בפרקע המשכון" כתיב, או**
 10 **לדיבא האי "בפרקע המשכון" לדיבאסי בן יהודה?**
 11 **ולדיבאסי בן מנחם הוא דאחי את שמע, דאמר ר'**
 12 **יוחנן בשם ר' ישמעאל: בישלשה מקומות הלכה**
 13 **ועוקבת, מקרא. התורה אמרה "בעפר" והלכה ככל**
 14 **דבר, התורה אמרה ב"תער" והלכה ככל דבר, התורה**
 15 **אמרה ספר והלכה ככל דבר, ואם איתא, לחשוב**
 16 **נמו האי? תנא ושיר, ומאי שיר דהא שירי? שיר**
 17 **מצוער. דתניא "והיה ביום השביעי יגלה את כל**
 18 **שערו" כלה, "את ראשו ואת זקנו ואת גבת עינו"**
 19 **פרט, "את כל שערו יגלה" חור וכלל! כלל ופרט**
 20 **וכלל אי איתא דן אלא ענין הפרט: מה פרט מופרש**
 21 **מקום בינום שער ונראה, אף כל מקום בינום שער**
 22 **ונראה. מה רבי? רבי שער הגללים. מאי מיעט? מיעט**
 23 **בית השני והכוליה גופיה. והלכה ככל דבר, דלעת,**
 24 **דתנן בא לו לתקן את המצוער מעביר מער על**
 25 **כל בשרו, וקתני סיפא כיוים השביעי מגלחו תגלחת**
 26 **שניה בתגלחת ראשונה. אמר רב נחמן בר יצחק: כי**
 27 **קא חשיב, הלכה עוקבת מקרא, הא עוקבת מדרבנן**
 28 **היא. רב פפא אמר כי קא חשיב, הלכה עוקבת**
 29 **ועוקרת, הא עוקבת ומוספת היא. רב אשי אמר, הא**
 30 **מתניבא מני? ר' ישמעאל היא, דירשי כלל ופרט,**
 31 **ברלעת**

1 תנא ושיר הוא ארבעה קתני ונראה דהם דוק כיון דבתח למעניני דוקא ואת הוא משקל
 2 בספא ואי תיב למר ארבעה באחד מוחו כו' ואם איתא דמיתת האב נמו מצינא היה
 3 יבול למר ארבעה באשה:
 4 **מא**
 5 מקומות: שיר מצוער. בתגלחת שניה, שחור צריך שני תגלחות דכתיב ויבס ומעשה את בגדיו וגו' והיה ביום השביעי יגלה את כל שערו וגו', בתגלחת ראשונה לא כתב כלל ופרט
 6 אלא את כל שערו חסם. דמשמע כל גופו ודעותיו ושוקיו ובית השחי. שיהא כל גופו חלק כדלעת. ובתגלחת שניה כתב בכלל ופרט. דמשמע מקום בנוס שיער שיהא שם קבוץ
 7 שיער דרבה. למעשה ודעותיו ושוקיו אינו מנס ונראה. למעשה בית השחי: שיער הגללים. דאדחו מקום, ולשנא מעלייתא נקט: והלכה ככל דבר כדלעת. את התגלחת שניה קתני
 8 דמגלה כל גופו: במסכת נגעים שני מ"ז הלכה. ללוחו כלה. לשון לא חקפו פאת ראשכם (תקנ"ה י"ח) כעביר מער על כל בשרו. ובתגלחת ראשונה קא: ח"י וקתני **סיפא** וביים
 9 השביעי מגלחו תגלחת שניה בתגלחת ראשונה. ורסן גלאו ורסין וילגמו שתתא תגלחת וכו', דלאו אכרא קאי אלא לשון המשנה ונגלחו תגלחת שניה בתגלחת ראשונה תן בה. אלא
 10 שנה נמו כדלעת, דקא תנא לך בתגלחת ראשונה מעביר מער על כל בשרו: אמר רב נחמן בר יצחק. מצוער לא שיער הוא, דכי קא חשיב וקלה עוקבת מקרא. כגון ספר מער עפר
 11 דכתיב בדיקא וקלה עוקבת ומספת על המקרא: רב אשי היא פתומתא. דקתני מקום בנוס שער ונראה: דירשי. כל התורה כלה בכלל ופרטין כדאמרין שבועות פ"ג (ט) רבי
 12 ישמעאל שם את רבי נחמן בן הקנה שיהי דורש את כל התורה ככללי ופרטי. ו"ע שמש את נחום איש בן זוטא: ורש כל התורה ברבוי ומיעטי, ופרט פרשתי כל שמעתי

3 כלל ופרט ורבי ומיעט והלוקן במס' ספרי בה' החלילי וף כו:

1 **לרבות** נוב ובעון שילה ובה עולמים. רשי" גורס להביא קרקע בן עולמים שובש
 2 הניסאט שילה נוב ובעון משום דנוב ובעון אין משכון בוקן טוהט טוהט דהיי
 3 מנתת יחד שאין קרוב על זמן ותימה שביבשה משום קושיא זו ודלמא קסבר איסי בן
 4 יהודה רבי יהודה דאמר בפרק בתרא דשורטת קרשים (מ"ח ט) כה. כה שחצורו החדיד

5 מקריבין באהל מועד שבמדרש מקריבין באהל
 6 מועד שבגלגל ואין חלוק ביחדי אלא במזו
 7 שבראש גנו והשחא הוצרך לרבות נוב ובעון
 8 משום דבמה הוא:

9 **ובית** העולמים האומר בפ"ב דשבועות וף

10 בית העולמים האומר בפ"ב דשבועות וף

11 ז"ל: המשכן אקרי מקדש ומקדש אקרי משכן ואי

12 לא היה כתיב אלא (כ) את משכן ה' טמא היה

13 בני מקדש כתיב הכא בני מנו וב"ש וברשי משבת

14 עירובין (ה' כ) דבפקא לן שלמים ששתנו קודם

15 שפתחו דלתות החדלם והדיכל סוללים בקרקע משום

16 דמקדש אקרי משכן ואניג' ודשחטו פתח אהל

17 מועד במשכן כתיב ולפי גורסת הספר היה אתי

18 שפר דהיי מצי למעשר עיקר דריבא לא היה שריך

19 אלא משום טוב ובעון ובית עולמים נקט אנב

20 שבעפה אבל ר'י פורש דהי דאצטריך אלא

21 לרבות בית עולמים משום דכתיב קרקע שמעע

22 והכא דריבא קרקע לאופקית בית העולמים דהויא

23 ריפשה אלא כמטבאר משום דמריבוי דקרקע

24 מריבין בית העולמים דאי לא היה כתיב קרקע

25 צריך למכתב קרקע ככל ועוד קשיא מפ' טוף

26 בקלפ' (יו"ט זף טז). דמריבוי ריביתא ואל אדם לא

27 יהיה באהל מועד אין לי אלא אהל מועד

28 שבמדרש שילה ובית העולמים מנין אלא

29 דרשה לא היה כתיב אהל מועד וכן בית

30 העולמים ובפ"ב דעירובין (ה' כ) אמר דבית

31 העולמים היה בכלל אהל מועד ושחטו פתח אהל

32 מועד הוא ומקדש אוקרי משכון וכן בפרק

33 הריבוא לו (יו"ט זף טז). דא ששת אמר אין לי אלא

34 אהל מועד שבמדרש שילה ובית עולמים מנין תל

35 וכו': ואם איתא ליחשב נמי הוא. ותימה היכי

36 מצוי למפשט מדר' ישמעאל דא סבירא לה

37 כבית שמואל דאמר לר' ישמעאל עפר אליבא דבית

38 שמאי לא קמיעבי ליה אלא אליבא דביה איב

39 ד"ב אפר בכלל משיטתו דעפר משום דהכא

40 בפרקע כתיב:

41 **תנא** ושיר. ואי קשיא היכי מצי למימר תנא

42 ושיר הוא שלשה קתני ואמר בפ"ב

43 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

44 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

45 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

46 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

47 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

48 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

49 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

50 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

51 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

52 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

53 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

54 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

55 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

56 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

57 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

58 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

59 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

60 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

61 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

62 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

63 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

64 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

65 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

66 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

67 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

68 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

69 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

70 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

71 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

72 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

73 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

74 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

75 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

76 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

77 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

78 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

79 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

80 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

81 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

82 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

83 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

84 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

85 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

86 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

87 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

88 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

89 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

90 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

91 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

92 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

93 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

94 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

95 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

96 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

97 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

98 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

99 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

100 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

101 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

102 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

103 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

104 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

105 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

106 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

107 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

108 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

109 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

110 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

111 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

112 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

113 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

114 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

115 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

116 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

117 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

118 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

119 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

120 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

121 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

122 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

123 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

124 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

125 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

126 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

127 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

128 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

129 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

130 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

131 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

132 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

133 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

134 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

135 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

136 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

137 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

138 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

139 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

140 דקדושתיו (פ"ה ק"ה) דהעקבה ובי תימא הכא בני

מאי היה עלה. תימה מאי קא בעי כיון דלאו שיראה היה אם כן הפשוט וי"ל דלא
 2 איתריה ליה דהוה רישא יא משום שנעמו כדפרי' ולא שיראה הוא אי משום
 3 דהנא נחת לשיראי: **מביא** מים שדם צפור ניכר בהם וכמה רביעית ורובן ההוא לנפיה.
 4 קשיא דתרי רבא אמר דרבנן פליגי עלה ובב' ג' מנין (מ"ז ע"ג) קא חשב ליה חשב עשר

5 דביעית מביא ויחריה קא פריך רחם תו

6 לביא אבא איבא ומימי תמתיקו ורחם היה מביא

7 פילי על טרס וכו' ומשני פלוגתא לא קא מירר

8 הוא דמזרע נמי פלוגתא ויא קא חשבי ליה

9 וניראה היה פלוגתא דרבא לא דמיא לפלוגתא

10 דמימייהו הם כגון טטלון לדיים לאחד ואפילו

11 לשנים ו' יסי דפליג בהם פני דמסכת ידים

12 (מ"ג) ואמר לא סגי ליה לשנים ברביעית דביע

13 לאיתרון נמי ברביעית וכן תוספתיה היה מביא אפילו

14 על חס ת"ק וכו' ויורה לא נמי ליה ברביעית

15 וכן גבי ביטול מי רגלים דקאמר תנא קמא כל

16 שהוא אבא רבא וכו' מיהו פחותא מרביעית לא

17 אפשר ואי בעי נמי ברביעית מיהו לכתחילה מביא

18 חצי לול כדנרנן בריש פרק ד' ומסכת גנבים כ"ד

19 מסורתיין על המזרע היה מביא פילי על טרס

20 חדשה ונתן לתוכה חצי לול מים חיים והא ונתן

21 כפי שתי מדות (מ"ח ע"ג) רביעית מה היה

22 משמעות ברביעית מים למזרע' ר' ישמעאל א"ר

23 **מביא** מים שדם כתיב בהם וכמה רביעית וא"ר

24 ובי אינו ניכר ביותר מרביעית הוא תנן בבב'

25 המסכת במקואה (מ"ח) ומימייהו לא בנימרא בבמה

26 דוכתי בשילאי פ"ק דשחיטת חולין (ט"ו ע"ג) ובבב'

27 דמכות (ק"ג ע"ג) לזנין מים שנפל לתוכן קרויטס יין

28 ומיראין כמריא יין אלמא דאפילו יין ניכר בני

29 לזנין וכ"ש על דם וסומק פ"י ל"ג ניכר דקאמר

30 ממשותו על דם ולא כו' בשנינו מראה דעלמא (מ"ח)

31 דהשתא לא ותיקשה מה שחיה המה רבי נמי מראה

32 דקאמרתיין בחוקמיין רבה (מ"ח ע"ג) ופרק ג"ד

33 הנשה (חולין ע"ג) דרבי יהודה דיליק למין במית

34 דאינו בטל ממאי דרבותי ולקח חמם חפתי מבי

35 השעיר הדברי ידוע שדמו של פר מרובה משל

36 שעיר אלמא דמין בנימני לא בטיל ורבנן אמרי

37 עליון אין משותו ויהא תו והא הוא דהוא מים

38 שלא בנימו הדברי ידוע שדמו הרובין על הדם

39 אפילו הכי כתיב בדם ידיו כיון דמשותו ניכר

40 היה רואי בעין: **מטנה** תודעתו מפני המים מהו.

41 תימה אליבא דמאן קא מביעא ליה אי לרבי

42 ישמעאל פשיטא דפסול היה בעי שיהא דם צפור

43 ניכר אי לרבנן הא לא קפרי אהיכר מים וניראה

44 דהיי אביע לא לשון ספיקא אלא שדחה תמיה על

45 דברי ר' ישמעאל דמימר רביעית לעולם דם צפור

46 ניכר הוא בהא עמשים שאינו ניכר שדמים מדרין

47 אותו כגון קטנה ופעמים אינו המים גיבירין כגון

48 גדולה ודכי כ"ס לרבינו לשיעוריה בצפור שנתן

49 דמה ניכר לעולם ברביעית דומיא דפי' ד"ה וק'

50 (ג) דאמר ליה רבי ירמיה לרבי יואל מי קים ליה

51 לאבנן בן של פחות משלש אמר ליה לא

52 אשתרי לך את השלש פחות לבר מולכתא וכו'

53 **שינה** הכתוב במשנתו. תימה לרבי וכו' שתי

54 הוא שנקרא ארץ רחוב והכתיב (וי' כ"ג) וישירוק

55 אותה בעת קריו וידק עפרו וכן ויחוק ויטע עד אשר דק לעפר (וי' כ"ג) וי"ל אותה שולל נעשית אפר ע"י שירפה אלא צריכין כתישה נקראין עפר אלא פרה עפר מצות

56 שירפה לאמר א"ר ע"פ חז"ל שם ארץ ודו תחשיך אותה כדאיתא בספרי וברח"ל בבב' דפרה גשרפה ונעטין אותה מנקלות משום ארץ שולל ועשו אפר מרדו עיקר מצות שירפה לאמר

57 הוא: **שינה** הכתוב במשנתו. תימה וכו' מפני כן שיהא והאמר בפרק כוסיו (חולין ע"ג) דלכך שיהא אליבא דרבי' ללמד שאמר נקרא עפר וי"ל תרדו שמע מנה

כדלעת' נני. היא דקתני מנלחו תגלחת שניה כראשונה רבי עקיבא ויא היה עלת.
 2 דקתני דלעיל אמר א"ר שם עפר מרדו שיתן שם אפר. ה"ג מביא רקוביות ויא קא ומקדש
 3 רקוביות וי"ק הוא דרבי' עבר וכו'. ולא גרס ויא הוא: ויקדש. ונתנו במקום והתקום מקדשו
 4 וחזרו ונטלו ונתנו למים: עפר סופה. דרתיב (מ"ח ע"ג) אל המים: ויקדש עליון. מאל

5 כתיב ונתןן פמים ויזק יקמה. לעיני הקדשים

6 דרתיב לעיני הקדשים ותלצו ויזקו ויקדש סג

7 ואפר קדש. והקדשה ויהי גמימי הקדשי עפר סופה

8 ואפרו פרה כדלוקמן: אם דם צפור. על מזרוע

9 ושחטו אל כלי חרס על מים חיים, וצריך שלא

10 יתן מים אלא כשישיר שיהא דם צפור נכר דקת

11 ת"ל מים. גרס, ולא גרס במים. דתא על המים

12 החיים כתיב בקרא: ויזקו חן רביעית. דמקדש

13 לקדש: בצפור. דרור. שיעור הקדשים כתיב. שחטו אל

14 גדולה ששחטו את המים ולא קטנה שנדרת

15 מפני המים שחן רביעית: אטביל בדם ובמים.

16 ואפר י"ג וכו': קרא איתריאן כתיב. ששחטו אל

17 המים. והרי זה משוברין מעקרא: ולקטנייהו

18 לזורדיה. יאחוס בין אצבעותיו שלא יצא מן

19 דם. ונדלה ויפדת את המים. שאין מים נכר מפני

20 רב הים: לא תפיק נפשו לבר מתילבמת. כל

21 דברי הקמים שנקבט אל התורה איתריה:

22 הקדוש עפר' למים כשוקה פבול. דרתיב ונתן

23 אל המים. אלקאט מים ברישא. וכתוב וקשה ל

24 הכותן ואל כל התורה האתה, דקבעין כסוד

25 הכותב כפרשה: מה ללולן. כסוטה מניחה

26 לכתחלה עפר אל המים כדתיב בה. אף כאן

27 כקדש עפר אל המים מניחה מן הכתחלה. ולא

28 תיקא ונתן עליו דוקא דמשמע עפר לכתחלה

29 ומה פאן. כפרה הקדים עפר למים כשר

30 דמקדש ואולי: והים נקלו. עפר פרה אלא

31 הקדים עפר למים כשה: מים חיים אל כלי.

32 משמע מים ל"ד הכלי ולא עפר חוצץ ביניהם

33 ויזקו. דאמרי לעיל כסוטה הקדים עפר למים

34 פסול אמרי לך כפרה נמי פסול. דאל כלי דוקא

35 דמשמע מים ברישא. והא דרתיב ונתן עליו מים.

36 לערבן. לאחר שנתן אפר אל המים עירר להפך

37 המים עליו ולערבן. ה"ג ואמאי עליו דוקא אל

38 כלי' שתהא חיותן בכלי'. ואמאי עליו דוקא אל

39 שיהא עפר תחלה. והא דרתיב מים חיים אל כלי

40 לאמר למימרא שיהו המים לצד הכלי אלא

41 למימה שיהא חיותן בכלי. שלא יטול מן המעיין

42 בכלי אחר ויתן לתוך זה אלא בכלי זה וישאבם

43 מן המעיין: מה פאניו בכל מקום. כסוטה. כשכיר

44 לפעלה. עפר הוא המכשיר על המים לבדוק

45 אותה. וכן בדם צפור על מזרוע כשישיר את

46 המים לתקאה. אף כאן עפר מכשיר את המים.

47 מתני'

48 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

49 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

50 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

51 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

52 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

53 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

54 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

55 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

56 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

57 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

58 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

59 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

60 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

61 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

62 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

63 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

64 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

65 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

66 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

67 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

68 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

69 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

70 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

71 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

72 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

73 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

74 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

75 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

76 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

77 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

78 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

79 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

80 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

81 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

82 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

83 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

84 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

85 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

86 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

87 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

88 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

89 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

90 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

91 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

92 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

93 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

94 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

95 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

96 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

97 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

98 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

99 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

100 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

101 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

102 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

103 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

104 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

105 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

106 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

107 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

108 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

109 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

110 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

111 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

112 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

113 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

114 **קדוש** עפר למים כשה. אף להלן הקדים עפר למים כשה. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי;

קפג **טוטה. היה מביא – פרק שני דף יז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות**

1 **מתי? מואם לא שכב איש אותך.** ואם לא שפית טמאה וגו', שהן קללות הבאות מתחת
2 ברכות. דמשמע לא אם שפית לא התקן, ואת כי שפית טמאה תחת אישך וכי טמאת
3 וגו' יתן ה' אותך לאללה ולשבעת בתוך עמך וגו' ובאו המים המגארים וגו', וכן נה' סודרין
4 בפרשה. אלא שהושבעה הבנות לא האשיה שבועת האללה ואמר הבנות לאשה מפסיק
5 בראש וכו' ואתך, ואזי כותב דאני אבא

6 צוואה שיערה הבנות להשבעתה, וכן בסוף וכו'
7 המים המגארים במשך לצבות כגון ולנפל דרך
8 אינו כותב סוף המקרא ואמרה האשה, הייתי
9 קלה האשהה תקבל עליה שבועה, ואין זו מן
10 האלות: לא היה מפסיק. משהתחיל לא לא שכב
11 איש אותך עד אמן, אמן, שהיה כותב צוואה
12 הרושביע הבנות לא האשה וקבלה ואתך
13 האשה אמן אמן, כפי עצמו. לשון בעלמא הוא
14 ויהי בעצמו שלא יתא כותב אלא אלוה לבדו,
15 ואפלו אם לא שכב איש אותך והתקן לא היה
16 כותב, וכי שהשביע הבנות, ואינו כותב ואמרך
17 האשה אמן אמן שהוא סוף המקרא הנה: **גמ'**
18 אלוה פשע. יתן ה' אותך, ובאו המים המגארים
19 האלה במשך וגו': קללות הבאות וכו', התקן דמי
20 תפירות אלוה. האשה הוא: **ששפשתה תורה.** דמי
21 כתב קרא וכתב את האלות בספר הוד משמע
22 אלוה שבמשנה תורה, ויכתב ה' בשפת. דאלה
23 אשך דבתיך אלוה בשמעו לא דבתי האלה
24 הזאת וגו' וקיים סוף: צוואה. והושביע הבנות את
25 האשה, דלא תימא לא דילג. הלך איצטרך
26 למעטתיה וקבלת אמן. ולקמה פריך מיש האי
27 הוי דמכתבה ביה ומיש האי הוי דמעטת ביה
28 גלות. רוביא כדאמרנה. אלוה אלוה משע,
29 האלות הקללות תורה ממת ברכות, אלא
30 למעט שבמשנה תורה ושבוורת כתיבם, אבל
31 הוי דהאלה לא תירוש וקבלת צוואה
32 וקבלתה, דאקא את וקביעה ויהי דהאלה
33 אורחה הוא: ויהי גלות. ההיין דקרא מעט
34 דריש ליה דלמיטן ביה, והאלה קראי אקבת
35 דלמיטן מיעוב. אלה דמעטא הוא, אלה ולא
36 אחרותה וקא לית ליה ליהש כפול לאו אקת
37 שפע. הן דמעטקן ליה דבעי תנאי כפול, דתקן
38 רמ' אומר כל שעתו כותבי בני גו וכו'
39 ראונו אינו תנאי, דכתוב ביה אם יעברו ואם לא
40 יעברו, וקא לא כפילה מכלל לאו לא משמע דיה
41 אי' תנחום תיב. כתוב. כלא ויהי, דמשמע
42 תקני אם לא שכב, ותירוש הכי טמאה תחת
43 אישך תקני: וכו'. לכתב נדרך ביהש שלא יתא
44 הוא נואף ולא אה נאפת: שבעה שנהה שהרי
45 תקל את שמו ושבעו ביניה, ויר באשי הוי
46 באשה. לא וכו' איש אשכנזי, שהקני מסלק
47 שמו מביניה ונמצא אין אשך ויהאש ערפא
48 פדאשי. שכל אשה שיה ממזרת לאבול
49 ולפרע משל איש. מאי טעמא האי מיציה. איש
50 של אשה נוחה להדליק נדה, שאין אות של שם
51 מפסיק אלא מחקר הוא ונקרא איש. אבל של
52 איש אין אורחיה של איש מנתקפות יחד, שהידי

1 **מתני' בא לו לכתוב את המגילה, מצינו מקום**
2 **הוא כותב? מ"ואם לא שכב איש" וגו', "ואת כי**
3 **שפית תחת אישך", ואינו כותב "הושבעי הבנות את**
4 **האשה", וכותב "יתן ה' אותך לאללה ולשבעה... ובאו**
5 **המים המגארים האלה במשך לצבות כגון ולנפל דרך",**
6 **ואינו כותב "ואמרה האשה אמן אמן". ר' יוסי אומר:**
7 **לא היה מפסיק. ר' יהודה אומר: כל עצמו אינו כותב**
8 **אלא "יתן ה' אותך לאללה ולשבעה וגו' ובאו המים**
9 **המגארים האלה במשך", ואינו כותב "ואמרה האשה**
10 **אמן אמן". גמ' במאי קא מיפליגי? בהאי קרא קמיפלגי,**
11 **"וכתב את האלות האלה הפתח בפתח"; ר' מאיר סבר:**
12 **"אלה אלוה ממש, האלות" לרבנות קללות הבאות**
13 **מכתב ברכות. "אלה" למעטוי קללות שבמשנה תורה,**
14 **"האלה" למעטוי צוואות וקבלות אמן. ור' יוסי פליהו**
15 **כדאמרנה, "את" לרבנות צוואות וקבלות. ור' מאיר**
16 **אמיס לא דריש. ור' יהודה, פליהו במעטוי דריש לה,**
17 **"אלות" אלוה ממש, "האלות" למעטוי קללות הבאות**
18 **מכתב ברכות, "אלה" למעטוי קללות שבמשנה תורה,**
19 **"האלה" למעטוי צוואות וקבלות. ור' מאיר, מאי שנא**
20 **האי ה"י דמרבי ביה ומאי שנא האי ה"י דמעטת ביה?**
21 **ה"י דגביה דרבינאי רבינאי היא, ה"י דגביה דמינעטא**
22 **מיעוטא. והא לית ליה לר' תנחום: "התקן" פתיב. דריש ר' יעקב:**
23 **הוין אשה וכו' שבינה ביניהן, לא וכו' אשכנזי. אמר**
24 **איש ויהאש ערפא מדיאש, מאי טעמא האי מצורן**
25 **ויהא לא מצורן. אמר רבא: מפני מה אמרה תורה הבא**
26 **עפר לפוטת? וכתה, ויצא מנחה בן פאברהם אבינו,**
27 **דכתיב ביה: "עפר ואפר", לא וכתה, תחודר לעפרה. דריש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו**
28 **"ואניכי עפר ואפר" וכו' כניו לשתי מצות, אפר פרה ועפר סומה, והיאפיא נמי עפר ביפוי הדם?**
29 **התם הכשר מצוה איכא, הנאה ליכא. דריש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו "אם מוחזק**
30 **ועד שרוד נעל" וכו' כניו לשתי מצות: חוט של תבילת ורצועה של תפלין. בשלמא רצועה של**
31 **תפלין, דכתיב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" ותינאי, ר' אליעזר הגדול אומר: אלו**
32 **תפלין שבראש, אלא חוט של תבילת מאי היא? דתינאי, היה ר' מאיר אומר: מה גשתנה תבילת**
33 **מכל מיני צבעונין? מפני שהתבילת דומה לים, וים דומה לרצועה, ורצועה דומה לכסא הכבוד,**
34 **שנאמר: "וראו את אלתי ישראל ותחת רגליו ממשעה לבנת תפוח ורגעם השמים למחר",**
35 **וכתיב: "מבמראה אבן ספיר דמות פסא: מרגני" אינו פתוח לא על התפוח ולא על הגי'ר, אלא על**
36 **הדיפתרא**

1 **האלות** לרבות קללות הבאות מחמת ברכות. תימה לרבי דהבא דריש רמ"א האלות
2 ובפי' הדורות (ף טו) אמר ר"מ קול הקהל לא דריש ותו איבא למיתמא
3 דרי' דריש הכא ה' דרבינאי למעט ותתם דריש קול הקהל לרביאי קושי את דר' יודה
4 ארביי יודה דהבא משמע ולא דריש את האלות ובפי' נדמות (ף טו) אמר ר"י סבר
5 ואלו הכלבנות לרבות (קורט) ארח:

6 **אמר** רבי תרומם כתב. רבי. הבא פריש
7 הדרוש כדי טמאה תחת איש וזנך
8 אבל סוף פרק שבעת העדות ומשנת דף טו,
9 פריש שבעת בלא יוד כמו תנן וקאי אקרא
10 דבתרה ואת כי שטות דמשמע הב תנאי ממים
11 המרים האלה ואת כי שטות ותתם אמר כי לית
12 ליה לר"מ מכלל לא אתה שומע הן כמבונא
13 באיסורא אית ליה וטסה וקבלת דאית ביה
14 ממונת הוא ונשאל רב הוא בפי' נדרים (ף טו)
15 אמר בגמרא מאי לחילוי לא לחילוי ליהוי אלא
16 לומר כגון מתינאי א"ר מאי הא לית מכל לאו
17 דכדי דייק נמי בסוף הפרק סעי (טו) ובריש פרק שני
18 (ף טו) אע"ג דאיסורא גירודתה הוא הושבי רבי
19 דתתם היא איסורא דאית ביה ממונת הוא שאמר
20 ממונו על הבדיו:

21 **מפני** שהחבלת דומה לים. בירושלמי דפי' כ
22 דברות מיני החבלות דומה לים וחס
23 דבש לעשבים ועשבים ולקטע ורקיע לכסא
24 והכסא לספיר וכתוב ויראה הדג (על) ואלו
25 דרקיע וגו' (תחלק) י:

26 **אינו** כותב וכו' על תיבא אל על המגילה.
27 תימה בפי המרביאי זכנא דף טו) ונתקן
28 קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין
29 שבע עשרה אמאי לא קתיני פרישת סוטה
30 היעדר וזוטא טפי אורי' פדרשת סוטה לא
31 שכיח בפרשת תפלין ואמרין דתם דף טו) כל
32 מילתא דשכיח ולא שכיח אולו רבנן בתר שכיח
33 ליה: **לא** על הלוח ולא על הגיור אלא
34 על הקבלתה. תימה אמאי לא מרבטן כל מילל
35 מוכתב כדאמרין פרק שני דגיטין (ף טו) ספר
36 אין לו אלא ספר מנין לרבות כל דבר תל תוב
37 מ"מ אם כן מה תל ספר מה ספר שאין בו רוח
38 חיים ורנני אי כתב בספר כדאמרת אלמלא
39 דהבא

40 **אמר** רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו
41 "ואניכי עפר ואפר" וכו' כניו לשתי מצות, אפר פרה ועפר סומה, והיאפיא נמי עפר ביפוי הדם?
42 התם הכשר מצוה איכא, הנאה ליכא. דריש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו "אם מוחזק
43 ועד שרוד נעל" וכו' כניו לשתי מצות: חוט של תבילת ורצועה של תפלין. בשלמא רצועה של
44 תפלין, דכתיב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" ותינאי, ר' אליעזר הגדול אומר: אלו
45 תפלין שבראש, אלא חוט של תבילת מאי היא? דתינאי, היה ר' מאיר אומר: מה גשתנה תבילת
46 מכל מיני צבעונין? מפני שהתבילת דומה לים, וים דומה לרצועה, ורצועה דומה לכסא הכבוד,
47 שנאמר: "וראו את אלתי ישראל ותחת רגליו ממשעה לבנת תפוח ורגעם השמים למחר",
48 וכתיב: "מבמראה אבן ספיר דמות פסא: מרגני" אינו פתוח לא על התפוח ולא על הגי'ר, אלא על
49 הדיפתרא

50 של שכינה מפקסיה. **הנאה** ליכא. ואין זה קבול שכל אבן כן יש הנאה, כסוטה למת שלום ושלאל ירבה ממורים בישאלא אם וזנה היא, ואם נקחה ונתקנה זרע, ומבטלת לעו מעל
51 בקנה, ואפר פרה ולמות את ישראל ממשעה העגל כשבר אם מוחזק ועד שרוד נעל. שהריש עצמו מן הגדול חוט של תבילת כגון מוחזק. ורצועה של תפלין כגון שרוד. הייתי
52 רצועה. **בשלמא רצועה של תפלין**, קבול שכל הוא דאיכא תגאא בכתובי וכו', ואל חוט של תבילת של ציצית מאי תגאא איכא? פתא פתא נשקתה תבילת. שהתקין הכתוב ששבעת התבילת
53 דומה לים. וכו'. כאלמדנו שכל המקום מצות כאלו הקבל פני שכינה, והכי תניא לה בספרי. ורואיננה: רבי בני. משום דלא אשכחן קראי אלא ברקיע שלמיה לכסא הכבוד,
54 הלכך תבילת דומה לים וים דומה לרצועה. דתבילת לא דמי לרצועה כל כך אלא דומה לדומה. כמו תבילת דומה למראה הים, ואנן חתוין דים דומה למראה לרצועה ורקיע דימה לכסא
55 הכבוד. קראי קורשי. דכתיב ברקיע ממשעה לבנת הספיר, וכתביב בכסא הכבוד כמראה אבן ספיר דומה למראה ספיר. לית. של עין יציר. של עשבים שבוטשין ומודקשין אותן בדבק שקורין
56 גליד ונעושין כמו עור.

נמועה ונמלך לזרעה – לא יאמר: "זרע ואחר כך אשרש!" אלא משרש ואחר כך זרע.

אם רצה, גומם עד פחות מטפח וזרע, ואחר כך משרש.

היתה שדהו זרעה קנבום, או לוף – לא יהא זרע וכו' על גביהו, שאין עושין אלא לשלש שנים.

תבואה שעלו בהן ספיתו אסמים, וכן מקום הגרנות שעלו בה מינין הרבה, וכן תלתן שהעלת מיני עשבים – אין מהייבין אותו לנבש.

ואם נבש או ביסה – אומרים לו: עקור את הכל, חוץ ממין אחד.

גמרא תני: סומכין עומרין בצד גפנים.

אמר רבי יוסי: הדיא אמרה, שאסור ליטע בצד

[דף ח' ע"א]

קמה ובשה – גפן.

מהו לזרע בצד גפנים ובשות? נשמעינה מן הדא: גפן שייבשה – אסורה ואינה מקדשת. ואמר רבי לעזר: דרבי מאיר היא! דרבי מאיר אמר: אפילו גפן הצמור – אסור ואינו מקדש. הדיא אמרה: שמותר לזרע בצד גפנים ובשות.

ואם צמחו – מותרות לשעבר, ואסורות לעתיד לבוא. כהדיא רבי שמעון בן יהודה, גם כרמייא, אמר לאריסיה: "פוק זרע!" מן דזרע צמחין, אמר ליה: "פוק הצוד!" מן דתצד, ארמבין, אמר ליה: "פוק סמד!"

רבי זעירא בעי: עד בדון פרבי שמעון בן יהודה, שהוא אמר לדעת גמורה. שאר בני אדם שאין אומרין לדעת גמורה.

חזר ואמר: אפילו רבי שמעון בן יהודה אינו אוסר אלא משום מראית העין.

תניי יהושע, היו מלקמין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן: בשזרעה לעמיר היא מתניתא. והא תנינן: וכן תלתן שהעלת מיני עשבים – אין מהייבין אותו לנבש. רבי יעקב בר

[דף ח' ע"ב]

אחא בשם גרמיה: בשתעלת לזרע.

אמר רבי יוסי: וכי לא בא יהושע לפרש אלא לעוברי עבירה? עבר עבירה – אסור משום גזל, לא עבר עבירה – מותר משום גזל: הוי: לא שנייא, היא שזרעה לזרע, היא שזרעה לעמיר.

והתנינן: וכן תלתן שהעלת מיני עשבים – אין מהייבין אותו לנבש. אם את, שדעתו עליהן – יחייבו אותו לנבש! רבי אחא בשם רבי מנייא: רוצה הוא בהן כאלו עקורין ומינחין לפניו.

מעשה, מצא פלאים בפרם – יהו אסורים משום גזל שהוא רוצה בהן כאלו עקורים ומינחין לפניו!

רבי יוסי לא אמר בן, אלא שבפסוק הוא רוצה בהן פאלו עקורין ומונחין לפניו. מעתה, מוצא פלאים בפרם - יהו אסורין משום גזל, שבפסוק הוא רוצה בהן פאלו עקורין ומונחין לפניו פאן - יש לו עם מי להכנס, וכאן - אין לו עם מי להכנס.

רב נחמן אמר, רבי מנא בעי: הגע עצמך! שהיה שם שדה אהרת של תלתן כמוכה לו - הרי יש לו עם מי להכנס!

מיליהון דרבנן פליגינן! דאמר רבי זריקן בשם רבית רבי ינאי: כל הספחין (מותרין) אסורין, הוין מן העולין בשדה בור, בשדה ניר, בשדה פרם [בשדה זרע], ואמר: הוין משדה תלתן שזרעו לזרע.

אמר רבי יוסי: מילתא דרבי יוחנן מסייע לוי מעשה באחד שלקח ירקה של גינה מן הגוי, אתא ושאל לרבי יוחנן, אמר ליה: צא ולקומי, ולפי השוק מכור.

הותיב רבי אבהו קומי רבי יוחנן: והא תנינן: וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה! אמר ליה: מקומו מוכיח עליה שאינו רוצה בקימו. ויתבינא: פאן - אסור משום גזל, וכאן - מותר משום גזל. היאך אתה משיבני דבר שהוא אסור משום גזל,

[דף ט' ע"א]

עם דבר שהוא מותר משום גזל! פההיא דאמר רבי אימי: עשירים היו בתשובות. או יבא פההיא דאמר רבי נסא: פאינש דאית ביה תרין מעמין, והוא מתיב חד מנהון.

הלכה ד'

מתני' הרוצה לעשות שדהו משר משר מכל מין, בית שפאי אומרים: שלשה תלמים של פתית. ובית הלל אומרים: מלוא העול השרוני. וקרוכים דברי אלו להיות פדברי אלו.

גמרא רבי זעירא, רבי לעזר בשם רבי תייה רובה: עושה שתי אמות על שתי אמות, ומיצר והולך אפילו כל שהוא.

אמר רבי יונה: הך דתימר: בעשייה משרין משרין, אבל בעשייה משר אחד - צריך להרחיק שיהיה ביניהם בית רובה.

ואתיא בני דאמר רבי ינאי: וכל אנה זרע חקלי חמשינן מינין עשרים וחמשה מיפא, ועשרין וחמשה מיפא. אף בשתי (שורות) שדות בן.

מעתה, אפילו בינו לבין חברו מותר.

אף בהורבה בן? או יבא בני דאמר ריש לקיש בשם תוקיה: ראש תור הפא מהורבה - מותר. רבי אומר: מתחיל בית רובה, ומיצר והולך עד שלשה תלמין של פתית.

ולית ליה לרבי [להו לרבנן] תבואה בתבואה בית רובה? תמן - בפרובע, וכאן - בפיישר.

ולית לרבנן [לרבי] מיישר? אמר רבי יודן: סוף מיישר לרבי - תחילת משר לרבנן.

רבי לעזר שאל: היתה שדה קטנה מהו?

נישמעינה מן הדא: רבי לעזר בר שמעון, אבא יוסי

[דף ט' ע"ב]

בן יוחנן איש ינוח אומר: בגדולה - חמשים אמות, ובקטנה - על פי רובה. מה אם אלו שנתנו שיעור לגדולה - לא נתנו שיעור לקטנה, חמשים שלא נתנו שיעור לגדולה - לא כל שכן שלא נתנו שיעור לקטנה.

הלכה ה'

מתני' היה ראש תור חטים נכנס בתוך של שעורים - מותר, מפני שהוא נראה בסוף שדהו.

שלו חטים, ושל חבירו מין אחר - מותר לסמוך לו מאותו המין.

שלו חטים, ושל חבירו חטים - מותר לסמוך לו תלם של פשתן ולא תלם של מין אחר.

רבי שמעון אומר: אחד זרע פשתן ואחד כל המינין.

רבי יוסי אומר: אף באמצע שדהו מותר לבדוק בתלם של פשתן.

גמרא ריש לקיש בשם חזקיה: ראש תור הבא מהורבה - מותר.

אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא היה ראש תור, הא ראש תור הבא מהורבה - אסור. חזקיה אומר:

מי שיש לו בית רובע וכל שהוא - אותו כל שהוא זרע לתוכו כל מין שירצה.

אמר רבי יוחנן: אינו זרע לתוכו אלא מין אחד לבד.

אמר רבי זעירא: מודה רבי יוחנן שאם היה בית רובע ומחצה - שהוא זרע חצי רובע מכאן וחצי

רובע מכאן. אותו חצי רובע - גידון לכאן ולכאן.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן! היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורין - מותר

להביא תלם בנתיים, ולזרע אחת חטים ואחת שעורה, מפני שהחטים נראות בסוף שדהו של חטים,

ושעורין בסוף שדהו של שעורין!

מה עבד לה רבי יוחנן? פתר לה רבי לעזר בן יעקב. דרבי אליעזר בן יעקב אומר: אפילו היטה

אחר היטה נכנסת לתוך של שעורין, ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך של חטים - מותר, מפני

שהיטה אחר היטה הנכנסת לתוך של שעורין - היטה. ושעורה

[דף י' ע"א]

אחר שעורה נכנסת לתוך של [חטים] - שעורה. אבל אם היטה היטה אחת מובלעת לתוך של

שעורה, או שעורה אחת מובלעת בשל חטים - הרי זה אסור.

שלו חטים וכו' - מותר לסמוך לו תלם של פשתן. מה נן קיימין? אם במתכוין לבדוק, אפילו

באמצע שדהו - מותר. אם בשאינו מתכוין לבדוק - למה לי זרע פשתן? אפילו שאר כל המינין!

במתכוין לבדוק אנו קיימין. רבי יוסי לא חשש למראית העין. ורבנן חששו למראית העין.

רבי שמואל בשם רבי זעירא: דרבי שמעון היא! דרבי שמעון אמר: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. רב אמר: אין אדם חובש דבר שאינו שלו.

אמר רבי יונה: אתיא דרב - ברבי שמעון. כמה דרבי שמעון אמר: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו - בן רב אמר: אין אדם חובש דבר שאינו שלו. ברם ברבנן לא אתיא.

הלכה ו'

מתני' אין סומכין לשדה תבואה הרדל והריע. אבל סומכין לשדה ירקות הרדל והריע.

סומך לבור, ולגיר, ולגפא, ולדרה, ולגדר, שהיא גבוה עשרה טפחים, ולחריץ שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה, ולאילן שהוא מיסד על הארץ, ולפלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה.

[דף י"ע"ב]

גמרא אין סומכין בו. מהו חריע? מוריקא.

פיני מתניתא: אין מקיפין, הא לפמוף - סומכין. מתניתין דרבי יודה! דתני: אין מקיפין הרדל והריע אלא לחסיות בלבד; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: לכל מקיפין הרדל והריע, חוץ מן התבואה. רבי שמעון אומר: לכל מקיפין הרדל והריע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ערוגות קמנות של ירק מקיפין אותן הרדל והריע.

תני: מותר הוא אדם לזרע בתוך שדהו שורה של הרדל והריע, ובלבד שיעשה אותה שורה, אורך עשר אמות ומחצה, על רוחב מלואו.

אמר רבי לעזר: לא שנו - אלא שדה קמנה, הא בגדולה - לא. איזו היא גדולה ואיזו היא קמנה? אם יש בין בד לכד בית רובע - זו היא גדולה. ואם לאו - זו היא קמנה.

לית הדיא פליגא על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אמר: ראש תור הכא מהורבה - אסור!

תמן - לזרעין, וקאן - לירקות. אף על גב דרבי יוחנן פליג בזרעים - מודה הוא הכא בירקות.

גריד - מותר לזרע בו כל מין שירצה. אמר רבי יוחנן: ובלבד שיעשה שלשה בתוך ששה, ושלשה שהן סומכין לגדר - בגריד.

היו שלשה בתוך ששה, ואחד חוץ לששה - מאחר שהוצלו אלו, אף זה הוצל.

היו שנים בתוך ששה, ואחד חוץ לששה - מאחר שלא הוצלו אלו, אף זה לא הוצל.

היה שם גריד שורה, ושורה גדר, ושורה חובשין את השורה גבו ונגנו] של גדר בשדות [בשדות].

שתי שדות זו על גבי זו, העליונה סמוכה לחריץ, והתחתונה

[דף י"א ע"א]

סמוכה לגדר. דבי רבי יצאי אמרי: גדר - מותר לזרע בו כל מין תורכבינה [שירצה].

וגדר, יש בו להקל ויש בו להחמיר. היך עבידא? פחות מבית רובע מוקרח בתוך שדה תבואה – אסור לזרוע בו. הקיפו גדר – מותר. בית רובע בבקעה – מותר לזרוע בו שני מינין. הקיפו גדר – אסור.

גדר וזרוע] מהו שיציל את הזרעים? גרד זרוע, רבי שמואל בשם רבי זעירא, שמע להן מן הדא: וסומך לשרשי אילן שיבשו. לא אמר אלא יבשו, הא לח – אסור.

רבי יוסי שמע לה מן הדא: סומך לבור ולגיר ולגפה, לדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים. הדא אמרה: שגדר זרוע מציל את הזרעים! אפילו תימא: ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים, שנגייה היא הכא – שהוא גדר זרוע, ואין גדר זרוע מציל את הזרעים.

רבי יודן בעי: גרד ומשך מהו שיצטרפו? היאך עבידא? הוה שם מקום אורף גישר אמות ומחצה על רוחב ששה – אינו צריך גרד. עשה גרד מיכן, מהו לסמוך משתי רוחותיו? תני: רבי יונתן בן יוסי אמר: הוה שם סלע ארוכה עשרה ורחב ארבעה – מותר לסמוך לה משתי רוחותיה. היתה עשרה על עשרה – מותר לסמוך לה מארבע רוחותיה.

הלכה ז'

מתני' הרוצה לעשות שדהו קרחת קרחת מכל מין – עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה. מקרחת – בית רובע. וזרוע בתוכה כל מין שירצה.

היתה קרחת אחת או שתים – זורען הרדל. שלש – לא יזרעם הרדל, מפני שהיא נראית בשדה הרדל; דברי רבי מאיר.

וחכמים אמרים: תשע קרחות – מותרות, ועשר – אסורות.

[דף י"א ע"ב]

רבי אליעזר בן יעקב אמר: אפילו כל שדהו בית פור – לא יעשה בתוכה חוץ מקרחת אחת.

גמרא רבי חזקיה, רבי יסא בשם רבי יוחנן; על ראשה. רבי מאיר אמר: אפילו חבושות, אפילו סמוכות. ורבנן אמרי: ובלבד שלא יהו לא חבושות ולא סמוכות. היאך עבידא? תלת, ותרתי, וחדא, ותרתי, וחדא.

הלכה ח'

מתני' כל שהוא בתוך בית רובע – עולה במידת בית רובע.

אכילת הנפן והקכר והסלע – עולין במידת בית רובע.

תבואה בתבואה – בית רובע. ירק בירק – ששה טפחים. תבואה בירק, וירק בתבואה – בית רובע. רבי אליעזר אמר: ירק בתבואה – ששה טפחים.

תבואה נוטה על גבי תבואה, וירק על גבי ירק, תבואה על גבי ירק, וירק על גבי תבואה – הכל מותר הויז מדלעת ויונית. רבי מאיר אומר: אף הקישות ופול המצרי, ורואה אני את דבריהן מדבריי.

גמרא רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא: לא שנו אלא אכילת הנפן. הא גפן עצמה – לא. למה? מפני שהיא אסורה בהננייה.

והרי הסגר אסור בהננייה? כבר – אין איסורו ניכר. ועבודת הנפן אין איסורה בהננייה? אלא פרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אומר: אין עבודה לנפן

[דף י"ב ע"א]

יחידית.

תבואה בתבואה בית רובע. ובלבד שלא תהא תבוישה מארבע ריהותיה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: בי גז אמרין: תדא בקעת סימוניא – אין זורעין לתוכה אלא מין אחד בלבד?

מתיב רבי אליעזר לרבנן: כמה דאית לבזן קל בשורה והומר במרובע! גז, אשכחן קל בשורה והומר במרובע. בתדא דתני, הרוצה לעשות שורה של ירק לתוך שדה תבואה – תרי זה עושה אורף שורה, אורף עשר אמות ומחצה על רוחב ששה.

אמר רבי יוחנן: אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד. אמר רבי זעירא: מודה רבי יוחנן פשהו שבעה – שהוא זורע טפה מיכן וטפה מיכן, ואת הטפה הקיצוני לצד מערב ממין אחר, ואילו אותן המשה נידונין לכאן ולכאן. מן מה דרבי זעירא מתיב על דרבי יוחנן תפן.

נטע תצי שורה ועמד לו, וביקש להתהיל בשורה אחרת, רב הסדא אמר: אסור. אומר לו: עקור את השורה, או מלא את השורה.

רבי יודן אמר: איתפלגון רבי חייא בר בא ורבי שמואל בר רב יצחק. חד אמר: אפילו שלשה לתוך ששה. ותרנה אמר: אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. ולא ידעין מאן אמר דא, ומאן אמר דא.

מן מה דאמר רבי יוסי רבי חייא בשם רבי יוחנן: ובלבד שלא יהא שם חרפה – הוי: רבי שמואל בר רב יצחק הוא דאמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע.

אם הוי צדין רבה על החרפה – מותר.

תני: המשה דברים נאמרו בדלעת ויונית. אין מסבכין אותה על גבי ירעים. ומביאה את הטומאה. והוצצת את הטומאה.

[דף י"ב ע"ב]

ועוקצת טפה. ואוסרת כל שהוא. והנודר מן הדלועין – אינו אסור אלא בדלעת ויונית בלבד.

רבי יונה בעי: ולמה לית אנן אמרין: מביאה את הטומאה והוצצת את הטומאה – תרתני.

תְּנִי בֵּר קַפְרָא: שְׁבַע. אִיזוֹ מִסְכְּבִין אוֹתָהּ עַל גְּבִי זְרָעִים. וּמְכִינָה אֶת הַטּוֹמְאָה. וְהוֹצֵצָת אֶת הַטּוֹמְאָה. וַיְהִי טַפְחָה. וְנוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ. וְכִלְאִים עִם אֲרָמִית. וְכִלְאִים עִם הֶרְמוּצָה. וְלֹא תְנִי אוֹמְרָת, וְלֹא תְנִי גְדָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: רַבִּי גְּמִלְיָאֵל בְּרַבִּי נֶפֶק לְשׁוּקָא, אֲתוּן שְׁאֵלוּן לִיה: סִיבוּד שְׁאֲמָרוּ – בְּנוּגַע? אֲתָא שְׁאֵל לְאֲבוּי, אָמַר לִיה: סִיבוּד שְׁאֲמָרוּ – בְּנוּגַע.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: רַבִּי הֵלֵל בִּי רַבִּי וּלְמָסָה נֶפֶק לְשׁוּקָא, אֲתוּן שְׁאֵלוּן לִיה: סִיבוּד שְׁאֲמָרוּ – בְּנוּגַע? אֲתָא שְׁאֵל לְאֲבוּי, אָמַר לִיה: סִיבוּד שְׁאֲמָרוּ – בְּנוּגַע.

מַהוּ וְרוּחָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵיהֶם מְדַבְּרִי? אָמַר רַבִּי הִינְנָא: אִם דְּלַעַת מַצְרִית שְׁהִיא מִסְכְּכַת – אֶתָּא אָמַר מוֹתֵר, קִישׁוֹת וּפּוּל הַמַּצְרִי – לֹא כָּל שְׁבָן!

אָמַר רַבִּי אֲבָא מְרִי: לֹא בֵּן הָיָה רַבִּי מְנָא אוֹמֵר: כָּל הֵן דְּתַנְיִין קִישׁוֹת וּפּוּל הַמַּצְרִי – אִף דְּלַעַת מַצְרִית בְּכָלֵל.

מַהוּ רוּחָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵיהֶם מְדַבְּרִי? שְׁאִין בּוֹלֵן מִסְכְּבִין בְּדַלְעַת יוּוֹנִית.

חֲדָרִין עֲלֵךְ פְּרָק כָּל סָאָה

פְּרָק שְׁלִישִׁי

הַלְכָה א' מִתְנִי' עֲרוּגָה שְׁהִיא שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה מְפָחִים – זוֹרְעִים בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זְרָעוּנִים, אֲרַבְּעָה בְּאֲרַבַּע

[דף י"ג ע"א]

רוּחוֹת הָעֲרוּגָה, וְאֶחָד בְּאֲמָצַע. הֵיךְ לָהּ גְּבוּל גְּבוּל טַפְחָה – זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי, שְׁלֹשָׁה עַל כָּל גְּבוּל וְגְּבוּל, וְאֶחָד בְּאֲמָצַע.

לֹא יִטַע רֹאשׁ הַלֶּפֶת בְּתוֹךְ הַגְּבוּל, מִפְּנֵי שְׁהוּא מְמַלְאָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שִׁשָּׁה בְּאֲמָצַע.

גְּמָרָא (יְשׁעִיָּה ס"א, י"א) זְרוּעִיָּה. מִיעוּט זְרָעִים – שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרִי יִסְרָאֵל: מִשְׁנַיִם אֶת לְמֹד אֲרַבְּעָה. מַה שְׁנַיִם – אֶת נוֹתֵן בְּתַחֲלִיל שִׁשָּׁה, וּמִיצֵר וְהוֹלֵךְ, אִף אֲרַבְּעָה – אֶת נוֹתֵן בְּתַחֲלִיל שִׁשָּׁה, וּמִיצֵר וְהוֹלֵךְ. אִי אֶפְשָׁר שְׁלֵא יְהִי שֵׁם נֶקֶב אֶחָד פְּנּוּי לִיטַע בּוֹ אֶת הָאֲמָצַעִית.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: עֲבוּדָה פּוֹנֵעַ בְּעֲבוּדָה, וְאִין מִיּוֹן פּוֹנֵעַ בְּחִבְרִו לְחוֹכְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן

[דף י"ג ע"ב]

לִוִי: זְרִיעָה זְרִיעָה זְרוּעִיָּה. וְכַרְבִּי יוֹדֵת. דְּרַבִּי יוֹדֵת אָמַר: שִׁשָּׁה. זֶרַע זְרָעָה זְרוּעִיָּה.

רבי חגי אמר: זרעיה – חמשה. כל הן דאנא משבח לה וי [ונו יוד] אנא מחק ליה? אשתאילת לרב הונא ספרא דסידרא, ואמר זירועיה – מלא!

רבי יוחנן בשם רבי יצחק – בולחון – בתוך ששה. בהנא בשם רבי שמעון בן לקיש: בולחון – חוץ לששה. אם בולחון חוץ לששה,

[דף י"ד ע"א]

ניתני תשעה! אמר רבי תנחום בוצרייא: וכן היא, בערוגה שבערוגות – היא מתניתא.

רבי יצחק ורבי אימי חוין יתבין מקשיי, תנינן: היה לה גובל גבוה טפה – זורעין בתוכה שלשה עשר, שלשה על כל גובל וגובל, ואחד באמצע. ניתני ששה באמצע! תיפתר, שהגובלין ממעטין ששה. אם בששהגובלין ממעטין ששה, בדה תנינן רבי יודה אומר: ששה

[דף י"ד ע"ב] באמצע? ומימנו, ולא ידעין אי חבריא קיימנוה, אי רבי אימי קיימה על ראשה. ואין על ראשה, בדה תני רבי יהיה, רבי יודה אומר: שמונה עשר?

מהו להקריח בית רובע ולזרע בתוכו חמשה מיני תבואה? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה – את אמר מותר, באן שאין לוקין עליו דבר תורה – לא כל שבין?

מהו להקריח בתחילת ששה להיות מיצר והולך? מה אם בששה שעבודה פוגעת בעבודה – את אמרת מותר, באן שאין עבודה פוגעת בעבודה – לא כל שבין?

לא צורכה די לא, מהו להקריח בתחילת בית רובע להיות מיצר והולך? מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה – את אמר מותר, באן שאין לוקין עליו דבר תורה – לא כל שבין?

רבי נסא שאל: לא מסתברא בגגו של גובל שני טפחים – מותר לזרוע בו שני מינין.

רבי נסא שאל: עשה פיהה [סאה] זרע בגומסין.

משכו בכמה? מן מה דאמר רבי יצחק ורבי אימי, תיפתר שהגובלין ממעטין ששה. הדיא אמרה אפילו פרח מכאן.

עד היכן? נישמעניה מן הדיא: גוממיות שהן עמוקות טפה – זורעין לתוכה שלשה זירועין, אחד מיפן ואחד מיפן ואחד באמצע. הדיא אמרה: עד טפה.

רבי בא בר בהנא, שמעון בר נגרייה בשם רבי שמעון בן לקיש: גנומים לחורבה שנו.

אמר רבי יעריא: כל טפה וטפה של גובל – עשו אותו מקום בפני עצמו. ויהיו עשרים ותמשה! ששה על כל גובל וגובל ואחד באמצע, וכן הוא?

התיב רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק: והתנינן: תלם ואמת הפנים שהן

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פָּרָק שְׁנִי

בא, לוקחין מהן בהמה לנסיון, ומחזירין להן כל אותו היום. וכשם שלוקחים מהן בהמה לנסיון, ומחזירין להן כל אותו היום - כך לוקחין מהן עבדים ושפחות לנסיון, ומחזירין להן כל אותו היום. כל זמן שאתה רשאי להחזיר לישראל - אתה רשאי להחזיר לעובדי כוכבים. אי אתה רשאי להחזיר לישראל - אי אתה רשאי להחזיר לעובדי כוכבים. מוכר ישראל בהמתו לעובד כוכבים על מנת לשחוט. ישראל עומד על גביו והעובד כוכבים שוחט. לוקחין מהן בהמה לקרבן, ואינו חושש משום רובע, משום נרבע, משום מקצה, משום נעבד, וכשם שאין מוכרין להן בהמה גסה - כך אין מוכרין להן חיה גסה. ואף במקום שמוכרים להן בהמה דקה - אין מוכרין להן חיה דקה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: מוכרין להן כלבים, שגורים, חלדות, סנאים, חתולות וקפות. דברים המנקין את הבית. וכשם שאין מוכרין להם - כך אין מחליפין להם, לא רעים ביפין ולא יפין ברעים. לא שבורין בשלמים ולא שלמים בשבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה, מפני שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו: והרי הוא מרביעה והיא יולדת. רבי יוסי בן בתירה מתיר בסוס, שאינו עושה מלאכה בשבת, שחביב עליה חטאת; וחכמים אוסרין, משום שני דברים משם כלי זין ומשם בהמה גסה. אין מוכרין להם לא כלי זין, ולא זין, ואין משחזין להם את הזין, ואין מוכרין להם, לא סדין, ולא כבלין, ולא קולרין, ולא שלשלאות של ברזל.

בב, אחד העובד כוכבים ואחד הכותי - מוסרין להם שדות גזוזות, תבואה קצורה

ואילנות קצוצין. רבי יהודה אומר: שחת, לגז על מנת שתגזז. תבואה לקצר - על מנת שתקצר. אילנות לקיץ - על מנת לקצצם. העולה לסרטיאות של עובדי כוכבים - אסור משום עבודת כוכבים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בזמן שמזבלין - אסור משום עבודת כוכבים. ואם אינם מזבלין - אסור משום מושב לצים.

ההולך לצטריונין¹, ורואה את הנחשים ואת החרבים, מוליון, סגילאדין, סגילאדה² - אסור משום מושב לצים, שנגמר (תהלים א): "ובמושב לצים לא ישב" - אלה מדות שמביאין את האדם לידי בטול תלמוד תורה. העולה לתרטיאות של עובדי כוכבים, אם צונח מפני צרך - מתיר. ואם מתחשב - הרי זה אסור. היושב באסטרין³ - הרי זה שופך דמים. רבי נתן מתיר משום שני דברים, מפני שצונח ומציל את הנפשות, ומעיד על האשה שתנשא. הולכין לצטריונין - מפני שצונח ומציל את הנפשות. ולכרקמים⁴ - מפני ישוב מדינה. ואם מתחשב - הרי זה אסור.

בג, אין משפירין להם בתים שדות וכרמים, ואין נוהגין להן אריסות וקבולת בהמה. [אחד העובד כוכבים ואחד הכותי]. במה דברים אמורים? בארץ ישראל, ובסוריא משפירין בתים אבל לא שדות, כאן וכאן, לא ישפיר אדם שדהו לעובד כוכבים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אף בארץ ישראל משפירין בתים, ובסוריא מוכרין בתים ומשפירין שדות. ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו. כאן וכאן לא ישפיר ישראל את ביתו לעובד כוכבים, שבידוע שמכניס לתוכו עבודת כוכבים, אבל משפירין להם אוריאות⁵, אוצרות ופונדקיות, אף על פי שבידוע שמכניס לתוכו עבודת כוכבים.

¹ מצודים סביב חומת העיר ועושים שם כל מיני

צחוק.

² רפת של סוסים.

¹ איצטדיון שבו היו נלחמים שורים זה בזה.

² כל אלו מיני לצנים.

³ מקום שדנים שם דיני נפשות.

משפיר ישראל ביתו לכותי ואינו חושש שמכניס בתוכו עבודת כוכבים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בכל מקום, לא ישפיר ישראל מרחץ לעובד כוכבים מפני שנקראת על שם ישראל, ורוחצין בו בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בכל מקום, לא ישפיר ישראל שדהו לעובד כוכבים, מפני שנקראת על שם ישראל, ועושין בה ביום טוב.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זְרָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג,א מעמידין בהמה בפונדקיות של כותים, אפלו זכרים אצל נקבות, ונקבות אצל זכרים. ואין צריך לומר: זכרים אצל זכרים, ונקבות אצל נקבות. ומוסרים בהמה לרועה שלהן, ומוסרין לו תינוק ללמדו ספר וללמדו אמנות, ולהתיחד עמו. בת ישראל מילדת ומניקה בנה של כותית. וכותית מילדת ומניקה בנה של בת ישראל. אין מעמידין בהמה בפונדקאות עובדי כוכבים, אפלו זכרים אצל זכרים, ונקבות אצל נקבות, שהזכר מביא זכר, והנקבה מביאה נקבה. ואין צריך לומר: זכרים אצל נקבות, ונקבות אצל זכרים. ואין מוסרין בהמה לרועה שלהן, ולא תינוק ללמדו ספר, וללמדו אמנות, ולהתיחד עמו.

בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים, מפני שמגדלתו לעבודת כוכבים. אבל עובדת כוכבים מניקה את בנה של ישראל ברשותה. בת ישראל לא תילד את העובדת כוכבים, מפני שמילדת לעבודת כוכבים. ועובדת כוכבים לא תילד את בת ישראל מפני שחשודין על הנפשות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עובדת כוכבים מילדת את בת ישראל, בזמן שאחרים עומדים על גבה, בינה לבינה - אסור, מפני שחשודין על הנפשות. מתרפאין מהן רפוי ממון, אבל לא רפוי נפשות. לא תחתך עובדת כוכבים את העבר במעייה של אשה בת ישראל. ולא תשקנה כוס עקרין - שחשודין על הנפשות.

לא יתיחד ישראל עם העובד כוכבים, לא במרחץ ולא בבית המים. נדבק ישראל עם העובד כוכבים בדרך - נותנו לימין ואין נותנו לשמאלו. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: בסוף מימינו, ובמקל משמאלו. שניהן עולין למעלה ויורדין בירידה. ישראל עולה למעלה ועובד כוכבים למטה. לא ישת, שמא ירוץ את גלגלתו וירחיב לו דרך. שאלו: "להיכן אתה הולך?" מפליגו, כדרך שאמר יעקב לעשו (בראשית לג): "עד אשר אבא אל אדני שעירה" - והלך לו לסכות!

ישראל המסתפר מן העובד כוכבים - רואה במראה מן הכותי - אין רואה במראה. התירו לבית רבן גמליאל להיות רואין במראה, מפני שהן זקוקין למלכות. ישראל המספר את העובד כוכבים, כיון שהגיע לבלוריתו - שומט את ידו.

ג,ב לוקחין מן העובדי כוכבים ספרים ותפלין ומזוזות, ובלבד שהיו כתובין עליהן כתקנן. מעשה בעובד כוכבים אחד, שהיה כותב ספרים בצידון, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: מתר לקח ממנו. מוכרין לעם הארץ ספרים ותפלין ומזוזות, ואין לוקחין תפלין אלא מן הממחה. ואם לקח ממי שאינו ממחה, ומצא בידו שתי כריכות של תפלין - בודק ממנו תפלה אחת של יד או של ראש, בצבת הראשון, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי.

ג,ג לוקחין מעם הארץ עבדים ושפחות, בין גדולים בין קטנים. ומוכרין לעם הארץ עבדים ושפחות, בין קטנים בין גדולים. ולוקחין מהן בנות קטנות אבל לא גדולות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: גדולות, ומקבלות עליהן. אין נותנין להן בנות, לא קטנות ולא גדולות; דברי רבי. וחכמים אומרים: נותן לו גדולה, ופוסק עמו על מנת שלא תעשה טהרות על גביו. ומעשה ברבן גמליאל הזקן שהשיא את בתו לשמעון בן נתנאל הכהן, ופסק עמו על מנת שלא

מסכת עבודה זרה פרק רביעי

דא, המוכר עבדו לעובד כוכבים - הרי זה יצא בן חורין, וצריך גט שחרור מרבו הראשון. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בזמן שלא כתב לו אוננו, אבל כתב לו אוננו - זה הוא גט שחרורו. בין שמכרו לו, בין שנתנו לו במתנה - יצא בן חורין, שמא יצא לרשות שאינה רשות להן עליו. אם עשה עליו העובד כוכבים נימוסות - יצא בן חורין. ואם לאו - לא יצא בן חורין. נטלו בחובו, או שנפל לו בסיקריקון - יצא בן חורין. ירש עבדים מן העובד כוכבים, עד שלא באו לרשותו - מתר למוכרן לעובד כוכבים. משבאו לרשותו - אסור למוכרן. וכן אתה אומר ביין נסך: עד שלא בא לרשותו - דמיו מתרין, משבא לרשותו - דמיו אסורין. ישראל ועובד כוכבים שלקחו מקח בשתפות, וחזר ולקחו מקח אחר בשתפות, לא יאמר לו: טול אתה דברים שבמקום פלוני במקח ראשון, ואני דברים שבמקום פלוני במקח שני. אבל אומר לו: טול אתה דברים שבמקום פלוני במקח ראשון, ואתה דברים שבמקום פלוני במקח שני:

דב, המוכר עבדו בחוזה לארץ - יצא בן חורין וצריך גט שחרור מרבו שני. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פעמים יוצא, פעמים אינו יוצא. כיצד? אמר לו: אני פלוני בן פלוני מוכר אני עבדי פלוני לפלוני אנטיוכי - יצא בן חורין. לפלוני אנטיוכי השרוי בלוד - לא יצא בן חורין. ירשו עבדים בחוזה לארץ, עד שלא באו לארץ - מתר למכרן לחוזה לארץ. משבאו לארץ - אסור למכרן לחוזה לארץ.

עבד שברח בחוזה לארץ - אין רבו רשאי למכרו. יצא עבד עם רבו לסוריא לפיכך אם מכרו שם - הרי זה מכור. עבד שיצא עם רבו על מנת לחזור - כופין אותו לחזור.

תעשה עמו טהרות על גביו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך, שאין כופין את החבר שיעשה טהרות על גביו עם הארץ, ואיזה הוא עם הארץ? כל שאינו אוכל חוליו בטהרה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל שאינו מעשר.

גד, הלוקח עבדים ערלים מן העובד כוכבים, ומלן ולא הטבילן, וכן בני השפחות שלא טבלו, בין מלין בין ערלין - הרי אלו עובדי כוכבים. מדרסן - טמא. וייןם, בגדולים - אסור. בקטנים - מתר. ואיזהו גדול? כל שהוא זוכר ומזכיר עבודת כוכבים ומשמשיה. ואיזהו קטן? כל שאינו מזכיר עבודת כוכבים ומשמשיה. רבי יוסי אומר: חזקת עבד ישראל, אפלו ערלים - הרי אלו כנענים, עד שיודע בהן שהן בני שפחות שלא טבלו. חזקת עבדי כותים מלין - הרי אלו כותים. ערלים - הרי אלו עובדי כוכבים, עד שיודע שהן בני שפחות כנעניות. חזקת עבדי עובד כוכבים, אפלו מלין - הרי אלו עובדי כוכבים.

גה, לעולם מלין את העובד כוכבים לשם גר, ועובד כוכבים לא ימול את ישראל, מפני שחשודים על הנפשות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עובד כוכבים מל את ישראל בזמן שאחרים עומדין על גביו, בינו לבינו - אסור; מפני שחשודין על הנפשות. ישראל מל את הכותי, וכותי לא ימול את ישראל, מפני שהן מלין לשם הר גריזים; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי: היכן מצינו מילה בתורה שאינה לשם ברית? אלא ימול לשם הר גריזים עד שתצא נפשו. ומוכרין להם, ונותנין להם מתנת חנם. במה דברים אמורים? בזמן שאינו מכירו, או שהיה עובר ממקום למקום, אבל אם היה שכנו או אוהבו - הרי זה מתר, שאינו אלא כמוכרו לו. כתוב אומר: "לא תכרת להם ברית ולא תחנם", אם ללמד על הבית - הרי ברית אמור, אלא למה נאמר "לא תחנם"? מלמד שאין נותנין להם מתנת חנם.

על מנת שלא לחזור - כופין אותו שלא לחזור.
בא מחוצה לארץ על מנת לחזור - אין כופין אותו לחזור. שלא לחזור - כופין אותו שלא לחזור:

ד, ג, המוכר עבדו ליריד של עובדי כוכבים - דמיו אסורין, ויוליד לים המלח, וכופין את רבו שיפדנו אפילו מאה בדמיו ויוציאנו לחרות. נמצאת אומר: הנושא ונותן ביריד של עובדי כוכבים, בהמה - תעקר, כסות וכלים - ירקבו, ומעות וכלי מתכות - יוליך הנאה לים המלח. פרות, את שדרכו לישפך - ישפך, לשרף - ישרף, ליקבר - יקבר. רבי יוסי אומר: עבודת כוכבים - שוחק וזוהר לרוח או מטיל לים. אמרו לו: אף היא נעשית זבל, שנאמר (דברים יג): "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" וגו'. אמר להן רבי יוסי: הרי הוא אומר (דברים ט): "ואת חטאתכם אשר עשיתם וגו'. אמרו לו: משם ראיה? (שמות לד) "ויזר על פני המים וישק את בני ישראל" מלמד: שדבקן כדרך שבודקין את הסוטות. אמר להן רבי יוסי: הרי הוא אומר (שמואל ב ה): "ויעזבו את עצביהם". אמר להן רבי יוסי: הרי הוא אומר (מלכים א טו): "וגם מעכה אם אסא המלך ויסרה מגבירה אשר עשתה מפלצת וגו'. אמרו לו: משם ראיה? (שם) ויכרת אסא את מפלצתה וגו'. אמר להן רבי יוסי: הרי הוא אומר (מלכים ב יח): "וכתת נחש הנחשת וגו'. אמרו לו: וכי עבודת כוכבים היה? והלא משה עשאו! מלמד שטעו ישראל אחריו עד שבא חזקיה וכו'.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פְּרָק חֲמִישִׁי

הא, אין אוצרין בארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: שמנים, יינות, וסלתות, ופרות. אבל דברים שאין בהן חיי נפש, כגון: כמון ותבלין - הרי זה מתר. ואוצרין שלש שנים, ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל ככונס בתוך ביתו, אפלו עשר שנים - מתר לאלתר. ובשנת בצרת, אפלו

חרובין - לא יאציר מפני שמטיל מארה בשערים. אין משתכרין בתבואה, אבל משתכר ביין ובשמן וקטניות. אמרו על רבי אלעזר בן עזריה: שהיה משתכר ביין ובשמן כל ימיו. אין מוציאין מסוריא דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: יינות, שמנים, וסלתות. רבי אומר: אומר אני: שמוציאין יין לסוריא, מפני שממעט את התפלה. וכשם שאין מוציאין לסוריא, כך אין מוציאין להפרכיא. רבי יהודה מתיר מהפרכיא להפרכיא:

הב, ישרה אדם בארץ ישראל אפלו בעיר שרבה עובדי כוכבים, ולא בחוצה לארץ אפלו בעיר שכלה ישראל. מלמד: שישבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות שבתורה. והקבור בארץ ישראל - כאלו הוא קבור תחת המזבח. לא יצא אדם לחוצה לארץ, אלא אם כן היו חטין סאתים בסלע. אמר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן שאינו מוצא לקח. אבל בזמן שמוצא לקח, אפלו סאה בסלע - לא יצא. וכן היה רבי שמעון אומר: אלימלך - מגדולי הדור ומפרנסי צבור היה. ועל שיצא לחוצה לארץ - מת הוא ובניו ברעב, והיו כל ישראל קימין על אדמתן, שנאמר (רות א): "ותהם כל העיר עליהן, מלמד: שכל העיר קימת, ומת הוא ובניו ברעב. הרי הוא אומר (בראשית כח): "ושבתי בשלום אל בית אבי, שאין תלמוד לומר והיה ה' לי לאלהים. ואומר (ויקרא כה): "לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, כל זמן שאתם בארץ כנען - הריני לכם אלוה, אין אתם בארץ כנען - איני לכם לאלוה. וכן הוא אומר (יהושע ד): "כארבעים אלף חלוצי הצבא. ואומר (יהושע ב): "כי נתן בידי את יושבי הארץ וגו'. וכי עלתה על דעתך שישאל מוכבים את הארץ לפני המקום? אלא כל זמן שהם עליה - כלה נכבשה. אינן עליה - כלה אינה נכבשת. וכן דוד אמר (שמואל א כו): "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' וגו', וכי תעלה על דעתך שדוד המלך עובד

ומכניס לתוכו יין ואינו חושש. ושכנס בה עובד כוכבים יין, וישׂראל ציר ומוריס - מתר ישראל אחר להכניס לתוכה יין.

הה, לוקחין מן העובדי כוכבים תבואות, קטניות, וגרוגרות, ושום ובצלים מכל מקום, ואינו חושש משום טמאה. האוג - בכל מקום טהור. הארז - בכל מקום טהור. נאמן הצדיד לומר: "זה עוף טמא, וזה עוף טהור". נאמן עם הארץ לומר: "כבשין אלו טמאין, וכבשין אלו טהורין, ולא רבצתי עליהן את המשקין". אכל אין נאמן לומר: "דגים אלו צדתיים בטרה, ולא נערתי עליהן את המכמרת". הקפריסין, המוטליא, והחמין שלהן - מתרין. ביצה צלויה שלהן - אסורה. רבי יהודה ובית דינו התירו שמן של עובדי כוכבים במנין. פת שאפאה עובד כוכבים שלא במעמד ישראל - הרי זו אסורה. פת שאפאה ישראל אף על פי שהעובד כוכבים לשה, וגבינה שהעמידה ישראל אף על פי שהעובד כוכבים עברה - הרי זו מתרת. ישראל יושב בסוף עדרו, והעובד כוכבים חולב ומביא לו, ואינו חושש.

הו, איזו היא טרית שאינה טרופה? כל שהשדרה והראש נכרין. איזהו ציר שיש בו דגה? כל שפלבית אחת או שתי פלביות משוטטות בתוכו. חתיכה שיש בה סימן, בין בכלן בין במקצתן אפלו באחד (טמאה) - הרי זו מתרת. מעשה שהביאו גרבין של חתיכות ממין אחד בעכו, ולא נמצא סימן אלא באחד מהן, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו את כלן. מוריס אמן - הרי זה מתר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף חלק אמן - הרי זה מתר. יין מבשל ואלונתית - הרי אלו אסורים, מפני שתחלתן יין. אלונתית כברייתא - הרי זו מתרת. יין תפוחין, מן הפתיק, ומן האוצר, מן הספינה - הרי זה מתר. ואם היה נמכר בקטלון - מתרת. יין תפוחים מן השוק - הרי זה אסור מפני שמזדיף. חגבין והקופרין מן הפתיק מן האוצר ומן הספינה - הרי אלו מתרין. והמוכר בסלילא לפני חנוני - אסורין מפני

עבודת כוכבים? אלא שהיה דוד דורש ואומר: כל המניח את ארץ ישראל בשעת שלום ויוצא - כאלו עובד עבודת כוכבים, דכתיב (ירמיה לב): ונטעתיים בארץ הזאת באמת, אינן עליה - אין נטועין לפני באמת, לא בכל לבי ולא בכל נפשי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ישראל שבחוצה לארץ - עובדי עבודת כוכבים בטרה הן. כיצד? עובד כוכבים שעשה משתה לבנו, והלך וזמן את כל היהודים שבעירו, אף על פי שהן אוכלין משלהן ושותין משלהן, ושמש שלהן עומד על גבי עובדי עבודת כוכבים הן, שנאמר (שמות לד) וקרא לה ואכלת מזבחו:

הג, אלו הן עורות לבובין, כל הקרוע כנגד לבן, ועשה כמין ארבה. אבל אם היה משוף - הרי זה מתר. הפכשין ושלקות של עובדי כוכבים שדרפן לתת בהן יין וחמין, וחרס הדריני - אסור בהנאה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסורין אסור הנאה. ויתים השלחים הנמפרים על פתחי מרחצאות - אסורים באכילה ומתריין בהנאה. רבי יוסי אוסרן אף בהנאה, מפני שמזלפים עליהן חמין כדי שיהיו חולצין את גרעיניהם:

הד, הדרורין והקרבות של עובדי כוכבים ויין ישראל בהן - אסור בשתייה ומתר בהנאה. העיד שמעון בן גודיא לפני בנו של רבן גמליאל משם רבן גמליאל הזקן: שמתר בשתייה, ולא הודה לו. נודות העובדי כוכבים, רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יהושע בן קפוסיי: אין עושין שטיחים לכהמה. נודות העובדי כוכבים, גרוורין - מתרין, חדשים, זפותין אסורין. עובדי כוכבים עובדים ורוכבים, וישׂראל עומד על גביו - כונס לתוכו יין ואינו חושש. קנננין של עובדי כוכבים, חדשות - מתרות, וישנות - אסורות. שכנסו בה עובדי כוכבים מים - מתר ישראל להכניס לתוכו יין. ושכנסו בה עובדי כוכבים יין - ישׂראל ממלא אותה מים שלשה ימים מעת לעת,

שְׁמַרְבִּיצִין עֲלֵיהֶן יֵין כְּדֵי שִׁיְהִיו יָפִין לְמִרְאֵית הַעֵינַן. מִלַּח סִלְקוֹנְטִית, שְׁחוּרָה – מִתְרַת, לְבָנָה – אֲסוּרָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שְׁחוּרָה – אֲסוּרָה, לְבָנָה מִתְרַת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: זוּ וְזוּ הָרִי זוּ אֲסוּרָה:

הַזֶּה אֵין לּוֹקְחִין גְּבִינַת בֵּית הַיַּיִנְאֲקִי, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְשְׁלוּקָה – נִלְקַחַת מִכָּל מְקוּם. אֵין לּוֹקְחִין קֶרֶט שֶׁל חִלְתִּית, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְהַעֲלָה – נִלְקַח מִכָּל מְקוּם. אֵין לּוֹקְחִין יֵין מִסוּרְיָא, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא מוֹרִיס, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא חֲתִיכָה שְׁאֵין בָּהּ סִימָן, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא מִלַּח סִלְקוֹנְטִית, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא גְבִינַת בֵּית הַיַּיִנְאֲקִי, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא קֶרֶט שֶׁל חִלְתִּית, אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. וְכֵלֶן נֶאֱכָלִין אֲצֵל מִי שְׁאֵינוּ מִמְחָה, וְאֵינוּ חוֹשֵׁשׁ:

מִסְכַּת עֲבוּדָה זְרָה פְּרָק שִׁשִּׁי

וְאֵין וְחֻכְמִים אֹמְרִים: אֵין אֲסוּר, אֲלֵא שִׁישׁ בִּידוֹ מִקָּל, אוֹ צִפּוֹר, אוֹ כְּדוֹר, סִיף, עֲטָרָה, וְטַבַּעַת, צָלֶם, וְנִחָשׁ. וְעַל מְכַבְּדִים, כְּגוֹן: הַשִּׁירִים, וְהַנּוֹזְמִים, קְטָלִיּוֹת, טַבַּעוֹת – הָרִי אֵלוֹ אֲסוּרוֹת. וְעַל הַמְּבִזִין, כְּגוֹן: הַיּוֹרוֹת, מַחְמֵי חֲמִין, הַסִּיגְנִין, וְהַקִּמְקָמִין, וְהַסְּפָלִין, וְהַסְּדִינִין, וְהַמְּטַבֵּעַ – הָרִי אֵלוֹ מִתְרִין. מִצָּא טַבַּעַת וְעָלֶיהָ צוּרַת חֲמָה, צוּרַת לְבָנָה, צוּרַת דְּרָקוֹן – יוֹלִיד לֵים הַמֶּלֶח. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף דְּמוֹת וְסַרְפֵס. טַבַּעַת שִׁישׁ עָלֶיהָ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, בְּזִמְן שֶׁהִיא בּוֹלְטַת – אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, אִם אֵינָה בּוֹלְטַת – מִתְרַת. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – אֲסוּר לְחַתֵּם בָּהּ. וְשְׁאֵין עָלֶיהָ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים – מִתְרַת בַּהֲנָאָה, וּמִתְרַת לְחַתֵּם. טַבַּעַת שִׁישׁ עָלֶיהָ חוֹתֵם – מִתְרַת לְחַתֵּם בָּהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הָיָה חוֹתֵמָה שׁוֹקֵעַ – אֲסוּר לְחַתֵּם בָּהּ מִפְּנֵי שְׁנַעֲשֶׂה בּוֹלֵט, וּמִתְרַת לְתַנְּה בִּידוֹ, וְשְׁחוּתֵמָה בּוֹלֵט – מִתְרַת לְחַתֵּם בָּהּ, וְאֲסוּר לְתַנְּה בִּידוֹ. טַבַּעַת שִׁישׁ עָלֶיהָ פְּרִצוּף – מִתְרַת לְחַתֵּם בָּהּ. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ חוֹתְמִין בְּפְרִצוּפוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוּק

אָמַר: כָּל הַפְּרִצוּפוֹת הָיוּ בִירוּשָׁלַיִם, חוּץ מִפְּרִצוּף הָאָדָם. הַעֲשׂוּי כְּמִין דְּרָקוֹן – אֲסוּר. וְהַדְּרָקוֹן תְּלוּי בּוֹ – נוֹטְלוֹ וּמְשַׁלִּיכוֹ, וְהַשָּׂאָר – הָרִי זֶה מִתְרַת. אֵיזָה הוּא מִין דְּרָקוֹן שְׁאֲסוּר? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: כָּל שֶׁהֲצִיצִין יוֹצֵא מִצְאוּרוֹ. אָבֵל אִם הָיָה חֶלֶק – הָרִי זֶה מִתְרַת.

וְכֵן הַלּוֹקַח גְּרוּטָאיוֹת מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וּמוֹצֵא בָהֶן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים – נוֹטְלָהּ וּמְשַׁלִּיכָהּ, וְהַשָּׂאָר – הָרִי זֶה מִתְרַת. עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, עַד שֶׁלֹּא בָּאת לְרִשּׁוֹתוֹ – אָמַר לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וּמְבַטְלָהּ, שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכְבִים מְבַטֵּל עֲבוּדַת כּוֹכְבִים בֵּין שְׁלוֹ בֵּין שֶׁל חֶבְרוֹ, בֵּין עוֹבְדָה בֵּין שְׁאֵינָה עוֹבְדָה, בֵּין בְּשׂוּגָה בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנְסָה בֵּין בְּרִצּוֹן. יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה עֲבוּדַת כּוֹכְבִים – אֲסוּרָה אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא עֲבָדָהּ, לְפִיכָף אֵין יָכוֹל לְבַטְלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁעָשָׂה עֲבוּדַת כּוֹכְבִים – מִתְרַת עַד שֶׁתְּעַבֵּד, לְפִיכָף יָכוֹל לְבַטְלָהּ. רַבִּי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יַעֲקֹב: אִם עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל מַתְחָלָה – אֵין יָכוֹל לְבַטְלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁמְכַר עֲבוּדַת כּוֹכְבִים לְעוֹבְדֵיהָ – אֲסוּרָה. שֶׁלֹּא לְעוֹבְדֵיהָ – מִתְרַת. לְוָה עָלֶיהָ, נִפְלָה עָלֶיהָ מִפְּלַת, שֶׁטָּפָה נֶהָר, אוֹ שֶׁנִּטְלָהּ לְסִטִּין, אוֹ שֶׁהִנְחִיחָהּ בְּעָלֶיהָ, כְּגוֹן מִלְחַמְתּוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, אִם עֲתִידִין הַבְּעָלִים לְחַזֵּר עָלֶיהָ – אֲסוּרָה, וְאִם לֹא – מִתְרַת. בֵּימִסִּיּוֹת שֶׁהָעֲמִידוֹ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה, אִף עַל פִּי שֶׁעֲבָרָה הַגְּזֵרָה – הָרִי אֵלוֹ אֲסוּרוֹת. וְכֵן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים שֶׁבַטְלוּהָ עוֹבֵד כּוֹכְבִים יָכוֹל תְּהֵא אֲסוּרָה? תְּלַמּוּד לֹמַר (דְּבָרִים ז'): "פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרַפּוּן בְּאֵשׁ" אֵת שְׁנוּהַג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהֵי – אֲסוּר, וְאֵת שְׁאֵינוֹ נוֹהַג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהֵי – מִתְרַת. וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין שְׁנֵהַג בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהֵי, בֵּין שֶׁלֹּא נִהַג בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהֵי – אֲסוּר. כִּיצַד מְבַטְלָהּ? רַבִּי מֵאִיר אָמַר: עַד שִׁיעִבָה בְּקוֹרְנָס וְיַחְבֵּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֲפִילוֹ רוֹאֵה סִטְרָה וְנִפְלָה – הָרִי זֶה בְּטָלָהּ. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: עוֹבֵד כּוֹכְבִים – מְבַטֵּל עֲבוּדַת כּוֹכְבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל – אֵין מְבַטֵּל עֲבוּדַת כּוֹכְבִים שֶׁל עוֹבֵד

כּוֹכְבִים. [רבי] שְׁמַעוֹן בֶּן מִנְסִיא אומר: עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהּ בְטֻלָּה עוֹלָמִית. בִּימוֹס שְׁנַפְגָּם רבו - הָרִי זֶה מִתָּר. מִזְבַּח שְׁנַפְגָּם רבו - אָסוּר עַד שִׁינְתָּן.

ו,ג. מִקְצָה, שָׁלוּ - אָסוּר, וְשֶׁל חִבְרוֹ - מִתָּר. לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁוֹ - אָסוּר, לְאַחַר הַקֹּדֶשׁוֹ - מִתָּר. מֵאֵימֶתִי נִקְרָא מִקְצָה? מִשְׁנַעֲשֶׂה בּו מַעֲשֶׂה. אֵיזֶהוּ נִעְבֵּד? כָּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, בֵּין בְּשִׁנְגָּה בֵּין בְּמִזִּיד. אֵיזֶה הוּא מִקְצָה? מִקְצָה לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אָבֵל אָמַר: שׁוֹר זֶה לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - לֹא אָמַר כְּלוּם, לְפִי שְׂאִין הַקֹּדֶשׁ לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים.

מִסְכַּת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א. פָּרָה שִׁפְטָמָה בְּכִרְשֵׁינִי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, וְרֹדֵי גִנָּה שֶׁזֹּבְלָהּ בְּזָבֵל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, וּבּוֹר גִּנָּה שְׁנֻטְעָה בַּעֲצֵי אֶשְׁרָה, וּבּוֹר קָלָא אֵילָן שְׂרֵשֶׁם בַּעֲצֵי אֶשְׁרָה - יִשְׂרָף. אַחֲרֵים אומרִים: מִטִּילִין אוֹתָהּ לְחִמְרָ, עַד שִׁיחֲזְרוּ מִרְאִיו לְכִמּוֹת שְׁהִיָּה. חֲלִילִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - אָסוּר לְסַפּוֹד בְּהֵן. וְאִם הִיָּה מֵעֲלִין שָׂכָר לְמִדְיָנָה, אֶף עַל פִּי שְׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצַרְךָ עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - מִתָּר לְסַפּוֹד בְּהֵן. חֲנִיּוֹת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - מִתָּר לְשִׁכּוֹר מֵהֵן. גִּבְאִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - אָסוּר לְתַן לְהֵן. אִם הִיוּ מֵעֲלִין שָׂכָר לְמִדְיָנָה, אֶף עַל פִּי שְׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצַרְךָ עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - מִתָּר לְתַן לְהֵן. הַמִּיחֵד בֵּיתוֹ לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - כְּלוּ מִטְמֵא בְּבִיאָה. וְהַעוֹבֵר לְתוֹכָהּ - כְּעוֹבֵר בְּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אִם הִיָּתָה דֶרֶךְ הַרְבִּים מִפְּסָקְתָּה - אֵינוֹ טְמֵא אֲלֵא אוֹתוֹ דֶּרֶךְ בְּלַבַּד.

ז,ב. הַסּוֹמֵךְ בֵּיתוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - כְּלוּ מִטְמֵא בְּבִיאָה. סִמְכוּ לוֹ הֵן - אֵין כְּלוּ מִטְמֵא בְּבִיאָה, אֲלֵא אוֹתוֹ כֹּתֵל נִדּוֹן מִחֲצָה לְמִחֲצָה, נָפֵל - אָסוּר לְבִנּוֹתוֹ, בְּנָאוּ - חִזֵּר לְתַחֲלָתוֹ. בְּנָאוּהוּ הֵן - אֵין כְּלוּ מִטְמֵא בְּבִיאָה, אֲלֵא אוֹתוֹ הַכֹּתֵל נִדּוֹן מִחֲצָה לְמִחֲצָה. הַמוֹכֵר בֵּיתוֹ לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - דָּמִיו אָסוּרִין, וְיוֹלִיךְ הַנָּאָה לִים הַמֶּלַח. אָבֵל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שְׂאָנְסוּ אֶת אֶחָד וְנָטְלוּ אֶת בֵּיתוֹ וְהַעֲמִידוּ בּו עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - דָּמִיו מִתָּרִין, וְכוֹתֵב וּמַעֲלָה

בְּעֶרְכָּאִין. הַמְכַנִּים רֹאשׁוֹ וְרָבּוּ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - טְמֵא. כְּלֵי חֵרֶס שֶׁהַכְּנִיס אַחֲוֵרִיו לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - טְמֵא. הַסְּפָסְלִין וְהַקֶּתְדֵרִיּוֹת שֶׁהַכְּנִיס רָבּוּ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - טְמֵאִין.

ז,ג. כָּל מִקּוֹמוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ לְשִׁבַּח עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - מְכַנִּין אוֹתָן לְגִנָּא. אֶת שְׁקוּרָאִין 'עֵין כּוֹס' - קוֹרִין אוֹתוֹ 'עֵין קוּץ'. 'גִּרְיָא' - קוֹרִין אוֹתוֹ 'גִּלְיָא'. מִי שֶׁנִּפְזְרוּ מַעוֹתָיו לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - לֹא יֵהָא שׁוֹחֵה לְפָנָיו וּמִלְקֵט, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה כְּשׁוֹחֵה לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אָבֵל הוֹפֵךְ לְאַחֲוֵרִיו, וּמִמְקוֹם שְׂאִינוֹ נִרְאָה - מִתָּר. מֵעֵן מִים הַיּוֹצֵא מִבֵּית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - לֹא יֵהָא שׁוֹחֵה לְפָנָיו וְשׁוֹחֵה, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה כְּשׁוֹחֵה לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, אָבֵל הוֹפֵךְ לְאַחֲוֵרִיו וְשׁוֹחֵה. וּבְמִקּוֹם שְׂאִינוֹ נִרְאָה וְשׁוֹחֵה - מִתָּר. פְּרָצוּפוֹת הַמִּטִּילִין מִים לְכִרְכִּין - לֹא יִנִּיחַ פִּיו עַל פִּי פְּרָצוּף, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה כְּנֹשֵׁק לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אָבֵל מִקְבֵּל בֵּידוֹ וְשׁוֹחֵה. יִתַּר עַל כֵּן אָמְרוּ: לֹא יִנִּיחַ פִּיו עַל פִּי הַסִּילּוֹן וְיִשְׁתָּה, מִפְּנֵי סִכְנַת נַפְשׁוֹת. שְׂאֵלוֹ פִּילּוֹסוֹפִין אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוּמֵי: אִם אֵין רְצוֹנוֹ בְּעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מְבַטְלָהּ? אָמְרוּ לֵהֵן: אֵלוֹ לְדַרְבֵּי שְׂאִין הַעוֹלָם צַרְךָ בְּהֵן הִיוּ עוֹבְדִין - הִיָּה מְבַטְלוֹ, הָרִי הֵן עוֹבְדִין לְחִמְהָ וְלְלִבְנָהּ לְכוֹכְבִים וְלַמְזֻלוֹת, יֵאבֵד עוֹלָמוֹ מִפְּנֵי הַשׁוֹטִים? ! אֲלֵא הֵנָּח לְעוֹלָם שְׁיִנְהַג כְּמִנְהַגוֹ, וְשׁוֹטִים שְׁקָלְקְלוּ - עֲתִידִין לְתַן אֶת הַדִּין. גִּבְבַּ זְרַעִים לְזֶרַע - לֹא סוֹפֵן לְצִמְחָה? ! בֵּא עַל אֶשֶׁת אִישׁ - אֵין סוֹפוֹ לְיֵלֶד? ! אֲלֵא הֵנָּח לְעוֹלָם שְׁיִנְהַג כְּמִנְהַגוֹ, וְשׁוֹטִים שְׁקָלְקְלוּ - בָּאוּ וְיִתְּנוּ אֶת הַדִּין.

ז,ד. הַעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים הַעוֹבְדִין אֶת הַהָרִים וְאֶת הַגְּבְעוֹת, אֶף עַל פִּי שְׁהֵן מִתָּרִין, עוֹבְדֵיהֶן - בְּסִקְלָהּ. אָדָם הַנִּעְבֵּד, אֶף עַל פִּי שְׁהוּא מִתָּר, עוֹבְדֵיו - בְּסִקְלָהּ. אֵיזֶהוּ אֶשְׁרָה? כָּל שֶׁהַעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים עוֹבְדִין וּמִשְׁמְרִין אוֹתָהּ וְאֵין טוֹעֲמִין מִפְּרוֹתֶיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אומר: שֶׁלֵּשׁ אֶשְׁרוֹת בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, חָרוּשׁ שְׁבַכְפָּר פֶּטָם, וְשְׁבַכְפָּר

פְּגִשָּׁה, שְׂקֵמָה שְׁבֵרָאנִי וְשִׁבְכָרְמֵל. אֲשֶׁרָה - זורעין תַּחְתִּיָּה יְרֻקוֹת בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, אֲכַל לא בִּימֹת הַחֶמְהָ. הַחִזְרִין - לא בִּימֹת הַחֶמְהָ וְלֹא בִּימֹת הַגְּשָׁמִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אָמַר: אֵף לֹא זָרְעִין וְלֹא יְרֻקִין בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהַעֲלִין נוֹשְׂרִין וְהִיא לֶהֱן לְזַבֵּל.

ז,ה הַנִּכְנָס תַּחְתּוֹ - כִּנְכָנְס לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אִם הִיתָה דְרָךְ הַרְבִּים מִפְּסֻקַת - הַרִי זֶה מִתְּרַת. יִשְׂרָאֵל שִׁפְסַל אֶת הָאֲשֶׁרָה, בֵּין לְצִרְכּוֹ בֵּין שְׁלֹא לְצִרְכּוֹ - אֲסוּר. וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים שִׁפְסַל אֶת הָאֲשֶׁרָה, לְצִרְכָּה - הִיא אֲסוּרָה וְהוּא מִתֵּר. לְצִרְכּוֹ - בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אֲסוּר. לֹא יַעֲלֶה אָדָם לְרֹאשׁ הַבֵּימוֹס אֶפִּילוּ לְנוֹוֹלוּ לְטַנְפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבַק בִּידֶךָ מֵאוֹמָה". לֹא יֵאמֵר אָדָם לְחִבְרוֹ: הֵמֶתָן לִי בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים פְּלוֹנִית, וְאֵנִי אֲמַתִּין לָךְ בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים פְּלוֹנִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכְּרוּ וְגו'.

זו, עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וְכָל מֵה שֶׁעָלֶיהָ - הַרִי זוֹ אֲסוּרָה. מִצָּא עָלֶיהָ יֵינֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוֹת, וְכָל דְּבָר שֶׁכּוֹפֵא בּוֹ קָרֵב עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח - אֲסוּר. כָּלִים הַמְּשֻׁתְּמֹשׁוֹת בֵּהֶן, בְּגוֹפָה - אֲסוּרִין, שְׁלֹא בְּגוֹפָה - מִתְּרִין. אֵף כָּלִים הַמְּשֻׁתְּמֹשׁוֹת בֵּהֶן וּבְגוֹפָה, גְּנֻבֹם כּוֹמְרִים וּמְכָרוֹם - הַרִי אֵלֹו מִתְּרִין.

כְּתוּב אֶחָד אָמַר (דְּבָרִים ז): לֹא תַחֲמַד כֶּסֶף. וְכְתוּב אֶחָד אָמַר: כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶן. כִּיִּצַד יִתְקַיְמוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים הֵלֵלוּ? בֵּין שְׁגוֹפֵן לְבוֹשׁ בֵּהֶן, בֵּין שְׁאִין גּוֹפֵן לְבוֹשׁ בֵּהֶן - אֲסוּרִין. "עִמָּהֶן" אֶת שְׁגוֹפָה לְבוֹשׁ בֵּהֶן - אֲסוּרִין, אֶת שְׁאִין גּוֹפָה לְבוֹשׁ בֵּהֶן - מִתְּרִין. אֵף כָּלִים שְׁגוֹפָה לְבוֹשׁ בֵּהֶן, גְּנֻבֹם כּוֹמְרִים וּמְכָרוֹם - הַרִי אֵלֹו מִתְּרִין. מְרַקּוּלִים וְכָל מֵה שֶׁעָלּוּ - הַרִי זֶה אֲסוּר. מִצָּא עָלָיו יֵינֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוֹת, וְכָל דְּבָר שֶׁכּוֹפֵא בּוֹ קָרֵב עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח - אֲסוּר. מַעוֹת וְכָלִים - הַרִי אֵלֹו מִתְּרִין. אַחֲרֵים אֲמָרִים: מַעוֹת וְכָלִים שֶׁעַל גְּבֵי אֶבֶן הַעֲלִינָה - הַרִי אֵלֹו אֲסוּרִין.

אֲבָנִים שֶׁנִּשְׂרוּ מִן הַמְּרַקּוּלִים, אִם הִיוּ נְרֹאוֹת עִמוֹ - אֲסוּרוֹת, וְאִם לֹא - מִתְּרוֹת. רַבִּי יִשְׁמַעְיָל אָמַר: שְׁלֹשׁ תְּפִסוֹת לוֹ - אֲסוּרוֹת, וְשְׁאִינָן תְּפִסוֹת לוֹ - מִתְּרוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִבִּיא אֲבָנִים מִן הַמְּרַקּוּלִים - הַרִי אֵלֹו אֲסוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱסָרוּ לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁהִבִּיא אֲבָנִים מִן הַמְּרַקּוּלִים - הַרִי אֵלֹו מִתְּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים שֶׁהִנִּיחָה בְּעָלֶיהָ, וּמְרַקּוּלִים שֶׁנֶּעְקַר מִמְּקוֹמוֹ - מִתֵּר בְּהִנְאָה. בְּזוּרֵק אֶבֶן בְּמְרַקּוּלִים מֵהוּ אָמַר? (מִשְׁלֵי כו) כְּצֹרֹר אֶבֶן בְּמַרְגְּמָה בֶּן נוֹתֵן לְכִסִּיל כְּבוֹד. כִּשֶׁם שֶׁזּוּרֵק אֶבֶן בְּמְרַקּוּלִים - מְכַבְּדוֹ וְאִין יוֹדַע כְּבוֹד, כֵּךְ כָּל הַמְּכַבֵּד רִשָּׁע - מְכַבְּדוֹ וְאִין יוֹדַע כְּבוֹד. דְּבָר אַחֵר: כְּצֹרֹר אֶבֶן, כִּשֶׁם שֶׁזּוּרֵק אֶבֶן בְּמְרַקּוּלִים - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, כֵּךְ כָּל הַמְּכַבֵּד רִשָּׁע - הַרִי זֶה כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. דְּבָר אַחֵר: כְּצֹרֹר אֶבֶן, כִּשֶׁם שֶׁזּוּרֵק אֶבֶן בְּמְרַקּוּלִים - מִתְּחִיב בְּנַפְשׁוֹ, כֵּךְ הַמְּשֻׁתְּמֵשׁ בִּיצְרוֹ - מִתְּחִיב בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אָמַר: בְּשׁוּנָה לְתַלְמִיד רִשָּׁע מֵהוּ אָמַר? כְּצֹרֹר אֶבֶן בְּמַרְגְּמָה, כִּשֶׁם שֶׁזּוּרֵק אֶבֶן בְּמְרַקּוּלִים - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, כֵּךְ הַשׁוֹנֶה לְתַלְמִיד רִשָּׁע - כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים.

מִסְּקַת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִין: אֵין בּוֹצְרִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְאִין דּוֹרְכִין עִם יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה בְּטַמְאָה, אֲבָל דּוֹרְכִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים. חֲזְרוּ לוֹמַר: אֵין דּוֹרְכִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְאִין בּוֹצְרִין עִם יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה בְּטַמְאָה, אֲבָל בּוֹצְרִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וּמוֹלִיכִין עִמוֹ חֲבִיּוֹת חֲדָשׁוֹת אֲבָל לֹא יִשְׁנוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יִשְׁנוֹת - מְסִיעִין אוֹתוֹ עַד שֶׁנִּתְעַלַּם מִשְׁנֵיהֶן. נִתְעַלַּם מִשְׁנֵיהֶן - נַעֲשֶׂה יֵין נֶסֶךְ. בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִים: אֵין מְסִיעִין אֶת הַנְּחֻתוֹם הָעוֹשֶׂה בְּטַמְאָה, וְאִין מוֹלִיכִין עִמוֹ גְּרִיצוֹת לְתַנּוּר. חֲזְרוּ לוֹמַר: מְסִיעִין אֶת הַנְּחֻתוֹם הָעוֹשֶׂה בְּטַמְאָה, וּמוֹלִיכִין עִמוֹ גְּרִיצוֹת לְתַנּוּר. וּבִסְוֵרְיָא - מְסִיעִין אֶת

הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור.

חב, ישראל העושה עם העובד כוכבים בגת - הרי זה מעלה את הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על ידי - מתר, שאין דרכן לנסף כן. והעובד כוכבים העושה עם ישראל בגת - הרי זה מעלה הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על גבי ידי - מתר שאין דרכן מנסכים כף. השוקל ענבים בכף מאזנים, אף על פי שהיין צף על גבי ידי - מתר שאין דרכן מנסכין כף. הדורס ענבים בחבית, אף על פי שהיין צף על גבי ידי - מתר שאין דרכן מנסכין כף. נפל לבאר ונגע בו טפה כל שהוא - אסור. ירדו לשלות חרצנין וזגין מן הבאר, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו בלן לעובד כוכבים. עובד כוכבים שהיה מעלה ענבים בסלין ובדרדורין לגת, אף על פי שגנפצן לגת והיין מנתז על גבי ענבים - מתר שאין דרכן מנסכין כן. הלוקח עבט של ענבים מן העובד כוכבים, ומצא תחתיו גממיות - מתר. בצדו גממיות - אסור. אדם שפשט ידו לחבית, כמדמה שהיא של שמן ונמצאת של יין, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלם לעובדי כוכבים. אגרדמן שטעם מן הכוס והחזירו לחבית - אסור. קדח במניקת, ונפלה ממנה טפה כל שהיא - אסורה, מפני שטפה של יין אסורה ואוסרת כל שהיא.

חג, ישראל שהכניס יינו לרשות עובד כוכבים, אם יש עליו מפתח או חותם - מתר, ואם לאו - אסור. לזה מן העובד כוכבים, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור. אם היה אוצר פתוח לרשות הרבים - מתר. בעיר שפלה עובדי כוכבים - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד

כוכבים ונתנו ברשותו, והלה כתב לו: "התקבלתי ממך מעות" - מתר. אבל אם ירצה ישראל - אין מניחו עד שיתן את מעותיו. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו: אין זו אלא ערמה. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו ברשות עובד כוכבים אחר, זה היה מעשה, ושאלו את רבי שמעון בן אלעזר ואמר: רשות עובד כוכבים אחת. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו בשתי חצרות או בשתי עירות, אף על פי שיוצא ונכנס מחצר זו לחצר זו, ומעיר זו לעיר זו - מתר, מפני שהוא בחזקת משתמר. אם היתה חזקה לו במקום אחר - אסור. פרוזא שישאל ויעובד כוכבים כונסין לתוכו יין, אף על פי שחביות פתוחות והעובד כוכבים יושב ומשמרן - מתר מפני שבחזקת המשתמר.

חד, השוכר את הפועל לעשות חצי היום באסור וחצי היום בהתר, ונתן בלן בפרך אחד - בלן אסורות. אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, ראשונות - אסורות, ושניות - מתרות. השוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה, ולעתותי ערב אמר לו: "הולך לי את הלגין הזה במקום פלוני" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שכרו - מתר. השוכר את החמור לרכב עליה, ואמר לו: "תנה לי את הלגין הזה עליה" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שכרו - מתר. אומר אדם לחברו ולפועלו: צאו ואכלו בדינר זה, צאו ושתו בדינר זה, ואינו חושש משם מעשרות ומשם שביעית ומשם יין נסך. אבל אם אמר לו: צא ואכול כפר ואני נותן דמיה, צא ושתה רביעית ואני נותן את דמיה - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית ומשום יין נסך. הנותן צמר לצבע עובד כוכבים לצבע לו - אינו חושש שמא צבעו בחמץ של יין נסך. אם באו לבית חשבון - אסור.

חג, המניח יינו בפונדק ונכנס לפרך, אף על פי ששהה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו, או שנעל עליו בפונדקו - אסור. המניח יינו

בספינה ונכנס לכרך, אף על פי ששָׁהָה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו או שהפליגה ספינתו בים - אסור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: היה שם לגין מלא וקשור לכרעי המטה, ואין העובד כוכבים יודע בו - מתר. אמר לו רבי יהודה: והלא פשתם נכר בין מלמעלה בין מלמטה, אלא כדי שיפתח ויגף וינגב. המשלח חבית של יין ביד בתו, ושל ציר ושל חמץ ושל מוריס ושל שמן ושל דבש ביד העובד כוכבים, אם היה מכיר חותמו ושמו - מתר, ואם לאו - אסור. יינו אצל העובד כוכבים, מהסתם - אסור משם יין נסך. אבל הציר והמוריס והדבש, אם ראה אותו שמנסכין - אסורין, ואם לאו - מתרין. ישראל חשוד - שותין במרתפו ואין שותין מלגיננו. ואם היה חשוד על השתייה - אף ממרתפו אסור.

חו, עובד כוכבים שהיה חייב מעות לישראל, אף על פי שמכר יין נסך והביא לו, עבודת כוכבים והביא לו - מתר. אבל אם אמר לו: המתן עד שאמכר יין נסך ואביא לך, עבודת כוכבים ואביא לך - אסור. המוכר יינו לעובד כוכבים ופסק עמו, אף על פי שעתיד למחות את המחצלאות ואת המדות - מתר. וחגוני, בין כף ובין כף - אסור. מפני שראשון ראשון זקוף עליו. עובד כוכבים ששלח לגנה אצל ישראל, ומקצת עפכת יין לתוכו - הרי זה ממלא לו הלגין ונוצל ונוטל ממנו דמי כלן ואינו חושש.

<p>9</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>יה</p> <p>18</p>	<p>2nd Day Chol Hamoad</p> <p>ג דחוד'מ פסח, ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 7:28 בבלי: סוטה יא • ירושלמי: כלאים ח • תוספתא: עבודה זרה ב ב"ר: אסתר ה-ו • רמב"ם: אבל יג</p>
<p>10</p> <p>שני Monday</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>3rd Day Chol Hamoad</p> <p>עלות השחר _____ 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:22 שקיעה _____ 7:29 בבלי: סוטה יב • ירושלמי: כלאים ט • תוספתא: עבודה זרה ג ב"ר: אסתר ז-ח • רמב"ם: אבל יד</p>
<p>11</p> <p>שלישי Tuesday</p> <p>Candle Lighting 7:12 הדלקת הנרות</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>4th Day Chol Hamoad</p> <p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:22 שקיעה _____ 7:30 בבלי: סוטה יג • ירושלמי: כלאים ט • תוספתא: עבודה זרה ד ב"ר: אסתר ט-י • רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם א</p>
<p>12</p> <p>רביעי Wednesday</p> <p>Candle Lighting 8:44 הדלקת הנרות</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>7th Day Pesach</p> <p>עלות השחר _____ 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:31 בבלי: סוטה יד • ירושלמי: כלאים יא • תוספתא: עבודה זרה ה ב"ר: דניאל א-ב • רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם ב</p>
<p>13</p> <p>חמישי Thursday</p> <p>Yom Tov Ends 8:45 זמן מוצי"ט</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>8th Day Pesach / Yizkor</p> <p>עלות השחר _____ 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:32 בבלי: סוטה טו • ירושלמי: כלאים יב • תוספתא: עבודה זרה ו ב"ר: דניאל ג-ד • רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם ג</p>
<p>14</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:15 הדלקת הנרות</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>אסרו חג, ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:33 בבלי: סוטה טז • ירושלמי: כלאים יג • תוספתא: עבודה זרה ז ב"ר: דניאל ה-ו • רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם ד</p>
<p>15</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:47 זמן מוצש"ק</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>שמניני מבה"ח, ט לעומר, ברק א</p> <p>עלות השחר _____ 5:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:34 בבלי: סוטה יז • ירושלמי: כלאים יד • תוספתא: עבודה זרה ח ב"ר: דניאל ז-ח • רמב"ם: מלכים ומלחמותיהם ה</p>

מברכים חודש אייר המולד: דאנערשטאג נאכמיטאג 8 מינוט און 13 חלקים נאך 2

דוּרְכּוּן צִיּוּן סְפִירַת הָעוֹמֵר, וְוַעֲרַט מְעַן גְּעֵרָאטְעוועט נִישַׁט צו ווערן פֿאַרשְׂרִיבן.

(כּפֿר הַמְּרוֹת אוֹת סְפִירַת הָעוֹמֵר סִימָן א')